

Agresja i przemoc seksualna w internecie

NASK

OGÓLNOPOLSKA
SIĘĆ EDUKACYJNA

ose
NASK

Agresja i przemoc seksualna w internecie

Agnieszka Ładna

Karol Kamiński

Rafał Lange

Konrad Rosłaniec

Anna Jankiewicz

Mariola Błazej

Mariusz Nawrot

NASK

OGÓLNOPOLSKA
SIĘĆ EDUKACYJNA

TYTUŁ

Agresja i przemoc seksualna w internecie

AUTORZY

Agnieszka Ładna, Karol Kamiński, Rafał Lange, Konrad Rosłaniec, Anna Jankiewicz,
Mariola Błażej, Mariusz Nawrot

REDAKCJA JĘZYKOWA I KOREKTA

Aleksandra Gasztold, Katarzyna Nakonieczna, Łukasz Szczęsny

OPRACOWANIE GRAFICZNE I SKŁAD

NASK – PIB

NASK – 2025

ul. Kolska 12, 01–045 Warszawa

www.nask.pl

ISBN: 978-83-68356-28-1

Wydanie I, 2025 rok

LICENCJA

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach licencji Creative Commons.

Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne (CC BY-NC) 4.0 Międzynarodowe.

FINANSOWANIE

Raport „Agresja i przemoc seksualna w internecie” został sfinansowany w ramach programu Ogólnopolska Sieć Edukacyjna (OSE), który jest realizowany przez Państwowy Instytut Badawczy NASK pod nadzorem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

OSE to program publicznej sieci telekomunikacyjnej, dającej szkołom w całej Polsce możliwość podłączenia szybkiego, bezpłatnego i bezpiecznego internetu. W ramach programu OSE prowadzone są także działania edukacyjno-informacyjne, promujące zasady bezpiecznego korzystania z technologii cyfrowych.

NASK

OGÓLNOPOLSKA
SIEĆ EDUKACYJNA

ose
NASK

Spis treści

4	Wprowadzenie
6	Wstęp
9	Nota metodologiczna
10	Najważniejsze ustalenia
17	Cyberbezpieczeństwo
17	Internet – przestrzeń wolności czy zagrożeń
19	Cyberzagrożenia
24	Odpowiedzialność za cyberbezpieczeństwo
27	Doświadczenie cyberagresji seksualnej
32	Sprawcy
35	Reakcja
41	Seksting
50	Normalizacja przemocy seksualnej w świecie rzeczywistym
56	Aneks

Wprowadzenie

Cyfrowy świat stał się naturalnym środowiskiem dorastania młodych ludzi. Dla współczesnych nastolatków granica pomiędzy byciem „online” a byciem „offline” praktycznie nie istnieje – życie w sieci i poza nią splata się w jedno doświadczenie społeczne, kulturowe i edukacyjne. Rozwój internetu i coraz większe możliwości, które nam oferuje, niesie ze sobą też coraz poważniejsze zagrożenia. Szczególnie podatni są na nie młodzi ludzie. Przemoc, również ta na tle seksualnym w sieci, a także inne ryzyka, związane z cyberagresją, mogą wyrządzić nie mniejszą krzywdę niż drastyczne doświadczenia w świecie rzeczywistym.

Szczególnie niepokojącym, w kontekście przygotowanego przez NASK raportu „Agresja i przemoc seksualna w internecie”, jest fakt, że młodzi ludzie bardzo często pozostają sami z tym, czego doświadczają w internecie. Wielu z nich codziennie konfrontuje się z treściami pełnymi przemocy, hejtu czy seksualizacji i zbyt rzadko znajduje to ujście w rozmowie z dorosłymi. Jak wynika z raportu NASK, trzy czwarte młodych osób, które doświadczyły przemocy seksualnej w internecie, nie opowiedziało o tym nikomu – ani przyjaciołom, ani rodzicom, ani nauczycielom. Takie milczenie jest bardzo groźne – nastolatkowie, a często również dzieci, zostają sami z trudnym, czasem traumatycznym doświadczeniem. Rodzi to wiele niebezpiecznych, czasem odłożonych w czasie konsekwencji i przekłada się często na problemy psychiczne.

Niechęć do dzielenia się z dorosłymi tym, co budzi niepokój nastolatków w sieci, wynika z obawy przed reakcją otoczenia – krytyką, ocenianiem, bagatelizowaniem problemu czy ograniczeniem dostępu do internetu – zarówno w ramach próby ochrony, jaki i wręcz kary. W konsekwencji dzieci same niosą ciężar tego, z czym spotykają się w sieci.

Ta samotność obejmuje także inne obszary. Prowadzi do niebezpiecznego zjawiska, gdy większość młodych osób uważa, że powinni sami dźwigać ciężar odpowiedzialności za bezpieczeństwo i prywatność w sieci. Tymczasem to dorośli – opiekunowie, szkoły, organy bezpieczeństwa, instytucje publiczne – powinni zapewniać ochronę przed zagrożeniami w internecie.

Przedstawione w raporcie „Agresja i przemoc seksualna w internecie” dane prowadzą do jednego podstawowego wniosku; musimy traktować cyberprzemoc i przemoc seksualną w internecie jako poważne zagrożenia zdrowia i bezpieczeństwa młodych ludzi. Wymaga to zarówno zaangażowania rodziców i opiekunów, jak i szerokiej odpowiedzialności instytucji edukacyjnych oraz państwa. Młodzież potrzebuje realnego wsparcia – nie tylko technologicznej ochrony, ale przede wszystkim bezpiecznej przestrzeni do rozmowy i budowania zaufania. Tylko wtedy możliwe będzie ograniczenie negatywnych skutków dorastania w cyfrowej rzeczywistości, w której każde dziecko ma prawo czuć się bezpieczne.

dr inż. Radosław Nielek

Dyrektor NASK – PIB

Wstęp

Wraz z rozwojem technologii cyfrowych i upowszechnieniem internetu wykształciła się nowa przestrzeń funkcjonowania człowieka – cyberprzestrzeń. Dodatkowo powstały nowe, ulepszone formy komunikacji międzyludzkiej, daleko wykraczające poza tradycyjny schemat wymiany informacji. Funkcjonowanie w przestrzeni cyfrowej powoduje także liczne zmiany w obszarze bezpieczeństwa, szczególnie młodych użytkowników sieci narażonych na szkodliwe treści.

Internet jako główne narzędzie komunikacji jest dla młodych ludzi platformą wymiany informacji i interakcji, przy czym świadomość konsekwencji pewnych zachowań jest bardzo niska.

Dzielenie się swoimi zdjęciami w sieci to wręcz standardowa czynność w dobie mediów społecznościowych i chociaż powszechnie znane jest powiedzenie „W internecie nic nie ginie”, to jednak często zdarza się, że zdjęcia za pośrednictwem powiązanych sieci znajomych i nieznajomych mogą pojawić się na innych serwisach niż tylko tam, gdzie byśmy chcieli. Ponadto niewłaściwe korzystanie z nowoczesnych narzędzi komunikacji bardzo często prowadzi do występowania wielu cyberzagrożeń, m.in. takich jak: przemoc werbalna przybierająca formę hejtu, przemoc seksualna czy szerzenie pornografii, różnego rodzaju manipulacje i inne.

Cyberprzemoc, zwana również cyberbullyingiem, jest to forma agresji obecna we współczesnych mediach elektronicznych. Jedną z definicji cyberbullyingu zaproponował Robert Tokunaga, określając go jako „każde zachowanie realizowane za pomocą elektronicznych lub cyfrowych mediów, przez jednostki lub grupy, które regularnie komunikują wrogie lub agresywne wiadomości mające na celu spowodowanie krzywdy lub dyskomfortu u innych”¹.

Z badań Nastolatki 3.0, opublikowanych w 2023 roku, wynika, że młodzież bez względu na wiek, płeć czy miejsce zamieszkania obserwowała różne formy cyberprzemocy. Prawie co drugi nastolatek spotkał się z wyzywaniem, a co trzeci z ośmieszaniem i poniżeniem znajomych. Osobiście wyzywania doświadczył co trzeci nastolatek, natomiast co czwarty był ośmieszany i poniżany.

Blisko 40% ofiar cyberprzemocy nie zgłosiła tej informacji i nie szukała pomocy².

Zanim pojawią się oznaki systematycznych przemocowych zachowań, dzieci i osoby nastoletnie mogą spotkać się z różnymi formami agresji online. Cyberagresja odnosi się do zachowań w przestrzeni cyfrowej, które mogą obejmować szeroki zakres aktywności, od obraźliwych komentarzy po bardziej złożone formy ataków, takie jak np. włamania, nękanie (stalking), czy podsycanie internetowych kłótni (flaming)³.

-
- 1 Tokunaga, R. S. (2010). Following you home from school: A critical review and synthesis of research on cyberbullying victimization, „Computers in Human Behavior”, vol. 26 (1), s. 278; <https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/PPP357/Following%20you%20home%20from%20school%20A%20critical%20review%20and%20synthesis%20of%20research.pdf> (30.01.2025).
 - 2 Lange R., Ładna A., Wrońska A i in. (2023). Nastolatki 3.0 – Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców, Nastolatki 3.0. Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców, NASK – Państwowy Instytut Badawczy (30.01.2025).
 - 3 Bąkowska, A. (2019). Cyberagresja jako zjawisko zagrażające bezpieczeństwu cyfrowemu dzieci i młodzieży. „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, Sectio: J–Paedagogia-Psychologia”, vol. 32(3), s. 219–220; <https://journals.umcs.pl/j/article/download/7337/7059> (30.01.2025).

Początkowe zachowania agresywne w sieci mogą stopniowo eskalować do form cyberprzemocy takich jak podszywanie się pod ofiarę lub rozsyłanie kompromitujących materiałów.

Dlatego tak istotne jest monitorowanie utrwalanych w cyberprzestrzeni norm społecznościowych.

Wyniki badań realizowanych zarówno w Polsce, jak i za granicą świadczą o tym, że istotnym problemem, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży szkolnej, jest zjawisko cyberagresji, przede wszystkim o podłożu seksualnym. Prezentowany raport jest wynikiem badania NASK – Państwowego Instytutu Badawczego dotyczącego dynamiki trendów zachowań agresywnych nastolatków w internecie. Badanie poświęcone jest diagnozie skali zjawiska wraz z oszacowaniem skutecznych sposobów przeciwdziałania.

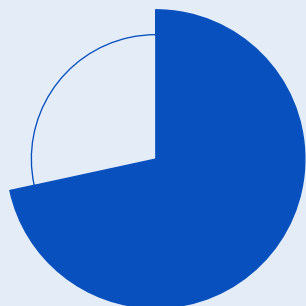
Celem niniejszego raportu jest ukazanie specyfiki cyberagresji oraz jej negatywnych skutków dla młodych nieletnich i zaprezentowanie, w jaki sposób nastolatki radzą sobie z występowaniem tego typu zagrożeń w środowisku szkolnym.

Nota metodologiczna

Badanie zostało zrealizowane w roku szkolnym 2023/2024 metodą CAWI (ang. *Computer-Assisted Web Interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW) na populacji nastolatków. Respondentów wybrano za pomocą doboru zespołowego dwustopniowego (szkoła/klasa), na podstawie danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) oraz Ministerstwa Edukacji i Nauki (MEiN). Zastosowano dodatkowo warstwowanie w oparciu o dane statystyczne MEiN i GUS: typ szkoły, typ gminy, terytorium. Kompletne odpowiedzi uzyskano od 3937 uczniów (w wieku 14–18 lat) ze 160 szkół we wszystkich 16 województwach w Polsce. W opracowaniu wyników zastosowano metodę korekty za pomocą wag dla zebranych w badaniu obserwacji, przy wykorzystaniu stratyfikacji ex-post, uwzględniając płeć oraz wiek respondentów. Do obliczenia wag zostały wykorzystane dane Bazy Demograficznej GUS.

Najważniejsze ustalenia

Mowa nienawiści i wolność słowa

71,6%

badanych postrzega mowę nienawiści w internecie jako poważny problem, jednak opinie na temat jej ograniczania były podzielone.

54,1%

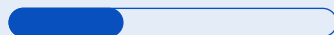
Ponad połowa respondentów sprzeciwiała się cenzurze w sieci.

50,6%

Połowa badanych postrzegała wolność słowa w internecie jako nieograniczoną.

35,1%

Ponad jedna trzecia uważała, że wolność słowa powinna być ważniejsza niż jej ograniczanie w celu zwalczania mowy nienawiści.

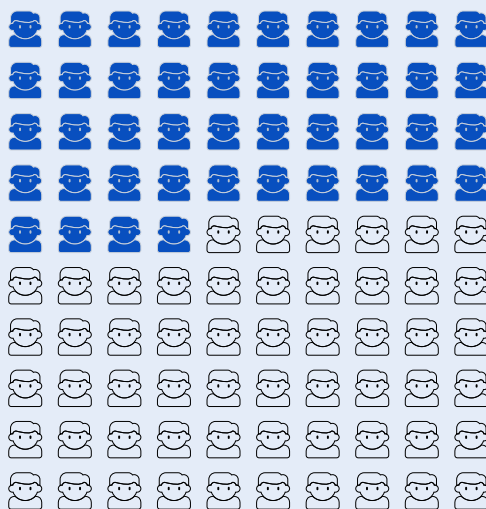

Wyniki te wskazują na napięcie między potrzebą ochrony użytkowników przed szkodliwymi treściami a dążeniem do swobodnej ekspresji w sieci.

Najczęstsze zagrożenia online

44,1%

Blisko połowa badanych padła ofiarą działań innych użytkowników internetu, doświadczając realnych strat.

Najczęściej zgłaszane incydenty przez młodzież

15,8%

włamania na konta e-mail i profile w mediach społecznościowych

13,8%

groźby przemocy w świecie rzeczywistym

13,7%

kradzieże dóbr wirtualnych

11,6%

oszustwa podczas transakcji online

Obawy o prywatność

Osoby nastoletnie obawiały się przede wszystkim zagrożeń związanych z ochroną danych i prywatnością w internecie.

Dane wskazują na potrzebę zwiększenia świadomości i edukacji w zakresie bezpieczeństwa w sieci.

Dominujące lęki

66%

kradzież danych

63,9%

włamanie do smartfona/komputera

61,7%

udostępnianie danych osobowych

Odpowiedzialność za ochronę w sieci

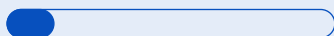

Co trzeci nastolatek (34,2%) uważał, że za swoje bezpieczeństwo online powinien odpowiadać samodzielnie.

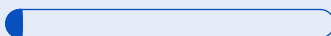
Prawie co czwarty (23,4%) wskazał na odpowiedzialność właścicieli i administratorów stron internetowych.

14,8%

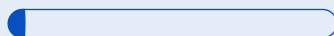
oczekiwało ochrony ze strony policji/prokuratury.

5,1%

oczekiwało ochrony ze strony rządu i instytucji centralnych.

5%

oczekiwało ochrony ze strony Unii Europejskiej.

Formy cyberagresji seksualnej

28,1%

nastolatków spotkało się poniżającymi komentarzami związanymi z płcią.

24,4%

nastolatków doświadczyło stalkingu lub nękania w internecie.

19,8%

nastolatków otrzymywało niestosowne komentarze, propozycje lub treści.

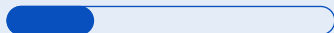

Wszystkie te formy przemocy dotknęły młodych ludzi z częstotliwością co najmniej raz w roku, co pokazuje skalę problemu i konieczność podejmowania działań na rzecz ich ochrony w przestrzeni cyfrowej.

Najbardziej dotkliwe formy przemocy

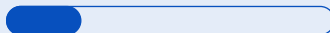
Dla nastolatków, które w ostatnim roku doświadczyły przynajmniej jednej formy cyberagresji seksualnej, najbardziej dotkliwe okazało się:

26,8%

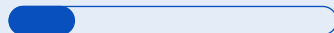
otrzymywanie niechcianych treści i propozycji o charakterze seksualnym.

23,1%

mowa nienawiści ze względu na płeć.

20,4%

cyberprześladowanie (cyberstalking).

Wyniki te ujawniają, które formy cyberagresji są odbierane przez młodzież jako najbardziej krzywdzące, co może stanowić istotną wskazówkę dla działań profilaktycznych i interwencyjnych.

Tożsamość sprawców przemocy

Blisko jedna na cztery osoby (23,5%) doświadczająca cyberagresji seksualnej znała tożsamość sprawcy.

Najczęściej wskazywani jako sprawcy

24%

rówieśnicy ze szkoły

23,2%

inni znajomi

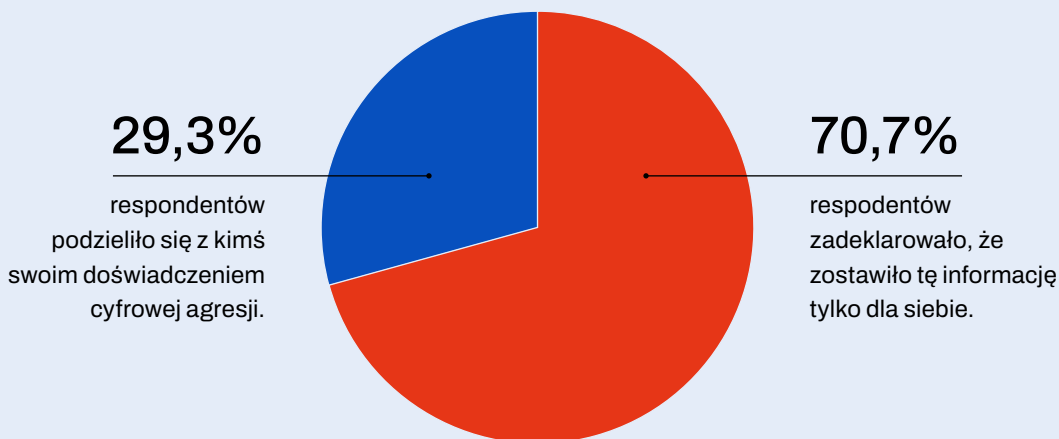
20,6%

osoby poznane w internecie

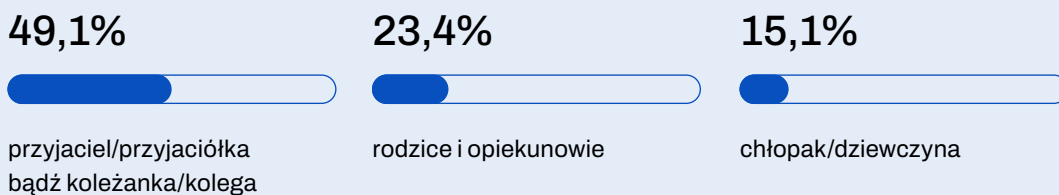

Wyniki te pokazują, że sprawcami tego rodzaju przemocy najczęściej są osoby z bliskiego otoczenia ofiar, co uwiadamia potrzebę działań edukacyjnych i prewencyjnych w środowisku szkolnym oraz w przestrzeni cyfrowej.

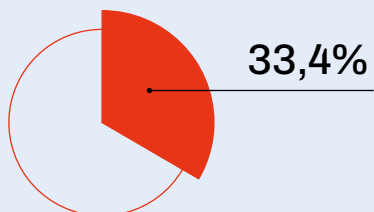
Zgłaszanie przemocy seksualnej

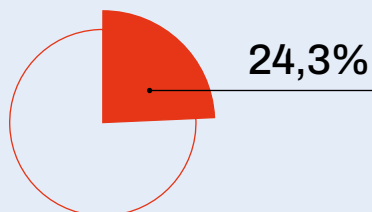
Najczęściej informowane osoby

Wpływ cyberagresji seksualnej na korzystanie z sieci

pokrzywdzonych nastolatków odczuwało dyskomfort i/lub niepokój podczas korzystania z technologii cyfrowych.

pokrzywdzonych nastolatków ograniczyło wykorzystywanie technologii cyfrowych.

Rozpowszechnianie intymnych treści

Część badanych nastolatków przyznała się do rozpowszechniania intymnych materiałów bez zgody osób na nich widocznych. Zdjęcia lub nagrania przedstawiały:

7,3%	osoby częściowo ubrane lub półnagie
7%	osoby znajdujące się w sytuacjach związanych z higieną osobistą
5,9%	piersi
5,8%	dekolt
5,3%	pełną nagość

Propozycje przesłania intymnych treści

Co czwarty nastolatek (25,8%) otrzymał propozycje przesłania swojego zdjęcia lub filmu o charakterze seksualnym (nagiego lub półnagiego).

Wysuwający propozycje

23%		dorośle osoby nieznane osobiście
22,9%		inni anonimowi nadawcy
19%		rówieśnicy nieznani w życiu realnym
18,6%		bliscy partnerzy
4,1%		dorośli znani osobiście

13,6%

nastolatków przyznało, że wysłało do innych osób własne zdjęcie lub nagranie o charakterze seksualnym (nagie lub półnagie).

Powody tworzenia treści seksualnych

24,1%

chęć sprawienia
przyjemności partnerowi

23,3%

motywacja finansowa

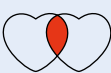
22,5%

potrzeba zwrócenia uwagi

17,4%

dążenie do zdobycia
popularności

17,4%

chęć współżycia
seksualnego

15%

**Co siódmy respondent
zauważył, że takie
działania mogą wynikać
z sytuacji przemocowych,
związanych z szantażem.**

Normalizacja szkodliwych zachowań

Niepokojącym zjawiskiem wśród młodzieży jest normalizacja zachowań o charakterze seksualnym, które mogą być nieodpowiednie, a nawet przestępne.

Niemal co piąty uczeń uważał, że seksualne gesty i komentarze są w szkole czymś normalnym (18,2%).

Co ósmy postrzegał śledzenie w świecie realnym jako akceptowalne (12,4%).

Co dziesiąty uznał za powszechne dotykanie drugiej osoby bez jej zgody (9,9%);
normalizował tzw. cyberflashowanie* (9,8%);
stalking seksualny (9,2%);
*frottage*** (9,1%).

* otrzymywanie materiałów seksualnych przez telefon

** ocieranie się o charakterze seksualnym

Cyberbezpieczeństwo

Internet – przestrzeń wolności czy zagrożeń

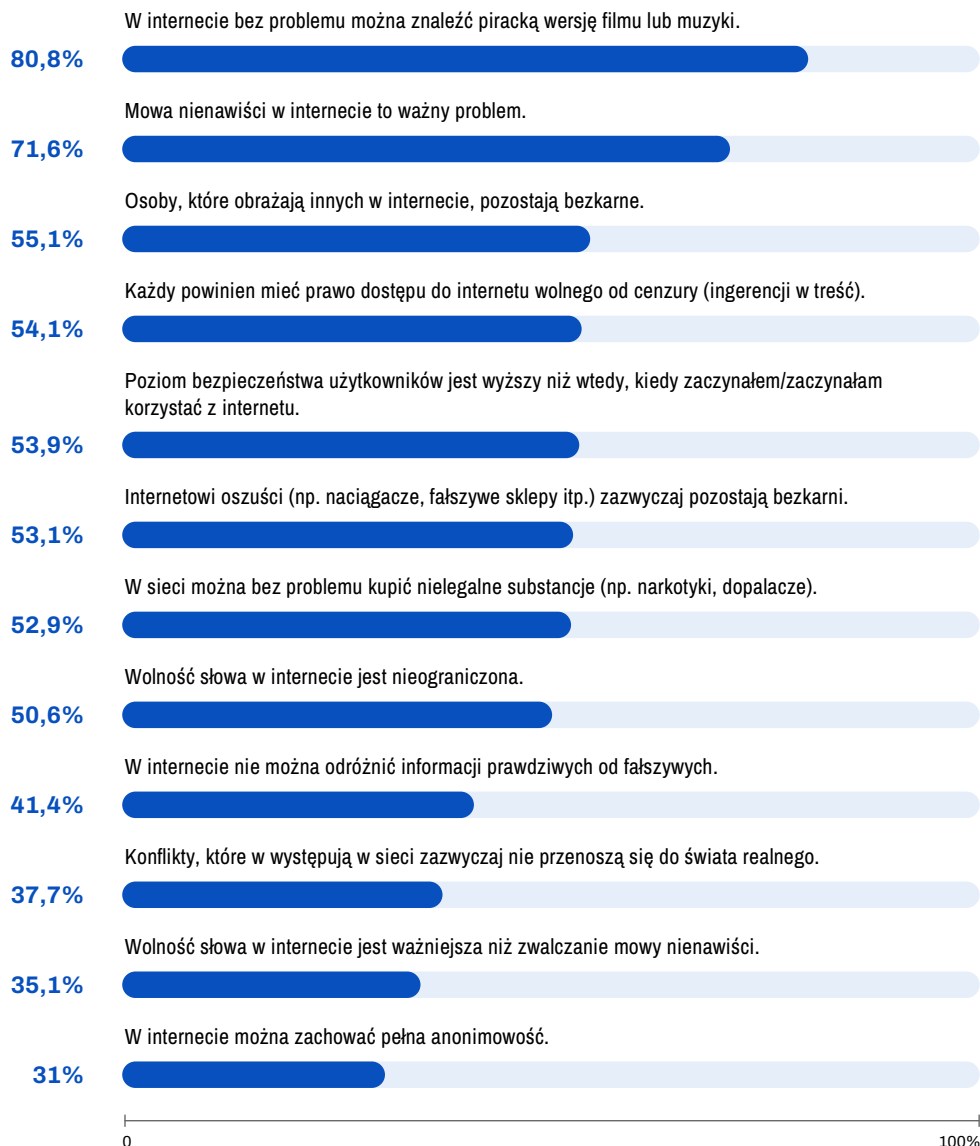
Internet balansuje między przestrzenią wolności a strefą zagrożeń. Z jednej strony użytkownicy cenią swobodę i anonimowość, z drugiej – dostrzegają realne problemy związane z hejtem, oszustwami i dezinformacją. Na podstawie zrealizowanych badań można wnioskować, że zdecydowana większość respondentów zgadza się, że w internecie można łatwo znaleźć piracką wersję filmu lub muzyki (80,8%). Mowa nienawiści uznana została za poważny problem przez 71,6%. Z drugiej strony 35,1% uczestników badania uważało, że wolność słowa w sieci jest ważniejsza niż zwalczanie mowy nienawiści. Dodatkowo, ponad połowa respondentów (54,1%) popierała dostęp do internetu wolnego od cenzury, co oznacza, że znaczna część młodych internautów jest przeciwna regulowaniu kwestii związanych z treściami, jakie mogą umieszczać w sieci użytkownicy sieci. Jednocześnie, połowa uczestników badania (50,6%) uważała, że wolność słowa w sieci jest nieograniczona. Ponad połowa badanych stwierdziła, że osoby obrażające innych w internecie pozostają bezkarne (55,1%), choć tylko 31,0% wierzyło, że można tam zachować pełną anonimowość. Poziom bezpieczeństwa w internecie 53,9% uczestników badania oszacowało jako wyższy niż w przeszłości, ale jednocześnie aż 53,1% uważało, że oszuści internetowi zazwyczaj pozostają bezkarni. Większość uczniów szkół średnich podczas korzystania z internetu dostrzegła głównie problem z mową nienawiści oraz problem bezkarności za swoje czyny, ale tylko co trzeci zapytany miał poczucie, że w internecie można być zarówno anonimowym, jak i bezpiecznym.

patrz Wykres 1

patrz Tabela A1.2

WYKRES 1. Skumulowana częstość odpowiedzi („Zdecydowanie tak” + „Raczej tak”) na pytanie:

Czy zgadzasz się z poniższymi opiniami?

Mowa nienawiści była postrzegana jako poważny problem zdecydowanie częściej przez młode kobiety (82,8%) niż przez młodych mężczyzn (61,4%); przy podziale na podstawie zmiennej płeć jest to odpowiedź najbardziej różnicująca zdania respondentów. Ponadto połowa respondentów obu płci uważała, że osoby obrażające innych w internecie pozostają bezkarne (57,3% mężczyzn i 52,8% kobiet). Z kolei 61,0% uczniów i 46,7% uczennic opowiadało się za wolnym od cenzury dostępem do internetu. Wolność słowa w internecie uznało za nieograniczoną 43,7% mężczyzn i niespełna co trzecia (31,3%) kobieta. Wiarę w zachowanie pełnej anonimowości w internecie zadeklarowała niespełna połowa ankietowanych kobiet (45,2%) i ponad co trzeci mężczyzna (38,0%).

Wiek respondentów nieznacznie różnicował odpowiedzi. W grupie wiekowej 14–15 lat aż 78,6% młodych internautów zgodziło się z twierdzeniem, że w internecie można łatwo znaleźć pirackie wersje filmów lub muzyki, a w grupie 16–18 lat odsetek ten wzrósł do 82,5%. Znaczące różnice w odpowiedziach respondentów dotyczyły kwestii bezkarności osób, które obrażają innych w internecie. Starsi uczniowie (61%) częściej niż młodsi (47,3%) byli sceptyczni co do odpowiedzialności prawnej wynikającej z negatywnych zachowań w internecie. Większe różnice można zaobserwować także w przypadku odpowiedzi na pytanie, czy każdy powinien mieć prawo dostępu do internetu wolnego od cenzury. Twierdząco na to pytanie odpowiedziało ponad 60% starszych uczniów i 45,5% młodszych.

patrz Tabele

A1.1 i A1.3

Cyberzagrożenia

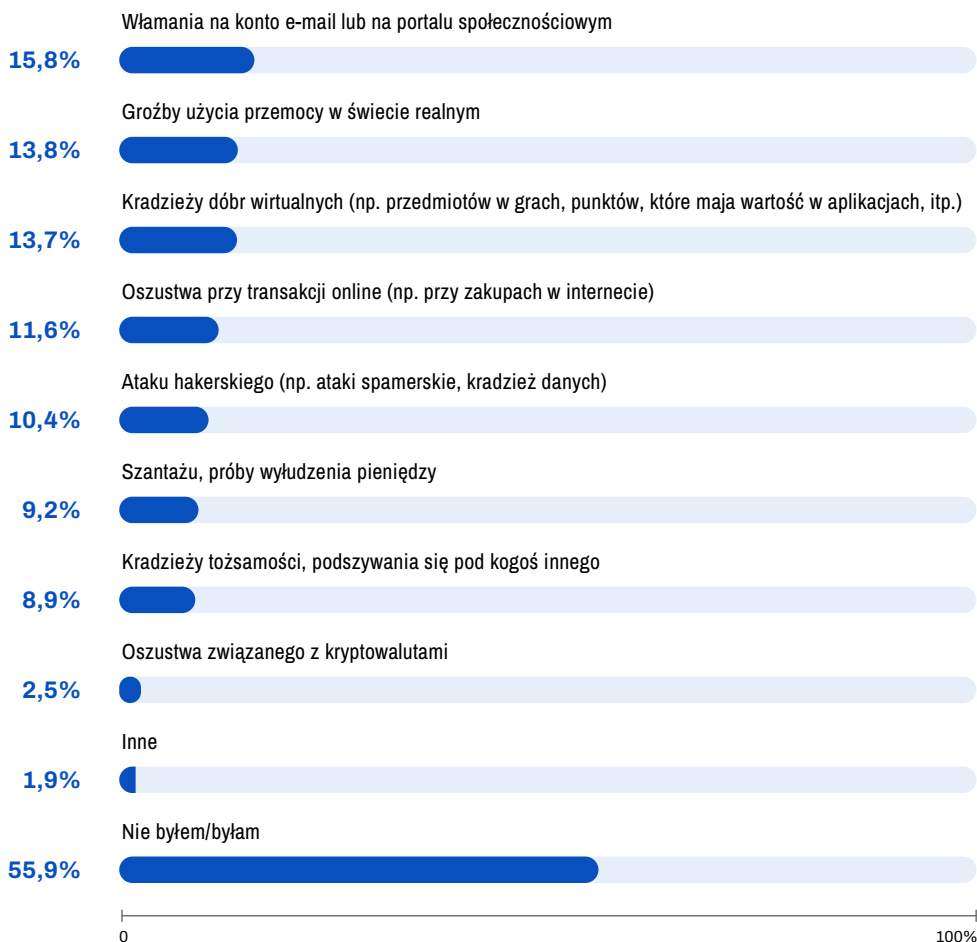
Pierwsza część kwestionariusza sprawdzała, w jakim stopniu młodzież bezpośrednio doświadczała którejś z form cyberprzestępczości, a także jaki poziom akceptacji oraz obaw przejawia wobec zjawisk zagrażających bezpieczeństwu cyfrowemu. Za istotne uznano również opinie respondentów dotyczące ponoszenia odpowiedzialności za zapewnienie im indywidualnej ochrony podczas cyfrowych aktywności.

Z rozkładu ogólnego wynika, że prawie niemal połowa respondentów (44,1%), którzy wzięli udział w badaniu, czuła się bezpośrednio poszkodowana przez innych użytkowników internetu. Najczęściej zgłaszanymi przez uczniów incydentami były włamania na konto e-mail lub portal społecznościowy (15,8%). Kolejne wskazywane przypadki to groźby użycia przemocy w świecie realnym (13,8%) i kradzież dóbr wirtualnych (13,7%).

Mniej powszechne, ale nadal istotne były oszustwa przy transakcjach online (11,6%), ataki hakerskie (10,4%) oraz szantaż i próba wyłudzenia pieniędzy (9,2%). Ponad połowa badanych uczniów (55,9%) nie doświadczyła żadnej z wymienionych form cyberprzestępczości.

patrz Wykres 2

WYKRES 2. Rozkład odpowiedzi na pytanie:
Czy w internecie byłeś/byłaś poszkodowany/poszkodowana w wyniku:

Pytanie wielokrotnego wyboru

W celu uszczegółowienia opinii, poniżej zaprezentowano, w podziale na zmienne demograficzne, rozkłady obrazujące bezpośrednie doświadczenie uczniów z cyberprzemocą. Płeć nieznacznie różnicuje odpowiedzi na to pytanie. Poszkodowanie w wyniku włamania na konto e-mail lub portal społecznościowy nieznacznie częściej deklarowali uczniowie (16,3%) niż uczennice (15,2%), podobnie jak groźby użycia przemocy w świecie realnym (odpowiednio 13,9% i 13,7%) oraz szantaż i próbę wyłudzenia pieniędzy (odpowiednio 9,4% i 9,0%). Uczniowie częściej od uczennic zgłaszali kradzież dóbr wirtualnych – przedmiotów lub punktów w grach (o 6,9 pp.). W przypadku oszustw przy transakcjach online (11,6%) zmienna płeć nie różnicowała odpowiedzi. Oszustwa związane z kryptowalutami ponad 2 razy częściej od uczennic (1,4%) zgłaszali uczniowie (3,6%). Niemniej jednak większość uczniów, (55% chłopców i 58% dziewcząt) zadeklarowała, że nie doświadczyła żadnej formy cyberprzestępczości. Wyniki wskazują, że starsi uczniowie (16–18 lat) częściej niż młodsi (14–15 lat) padali ofiarą cyberprzestępstw. Najczęściej zgłaszanymi przez uczniów problemami były włamania na konto e-mail lub na portalach społecznościowych (19,4% starszych vs 11,0% młodszych) oraz groźby użycia przemocy w świecie realnym (16,7% starszych vs 10,0% młodszych). Inne zagrożenia, takie jak: kradzież dóbr wirtualnych, oszustwa przy transakcjach online i ataki hakerskie, również występowały częściej wśród starszych uczniów. Większość młodszych (63,0%) oraz starszych (50,6%) uczniów zadeklarowała, że nie była ofiarą żadnego z cyfrowych zagrożeń, co daje różnicę 12,4 pp.

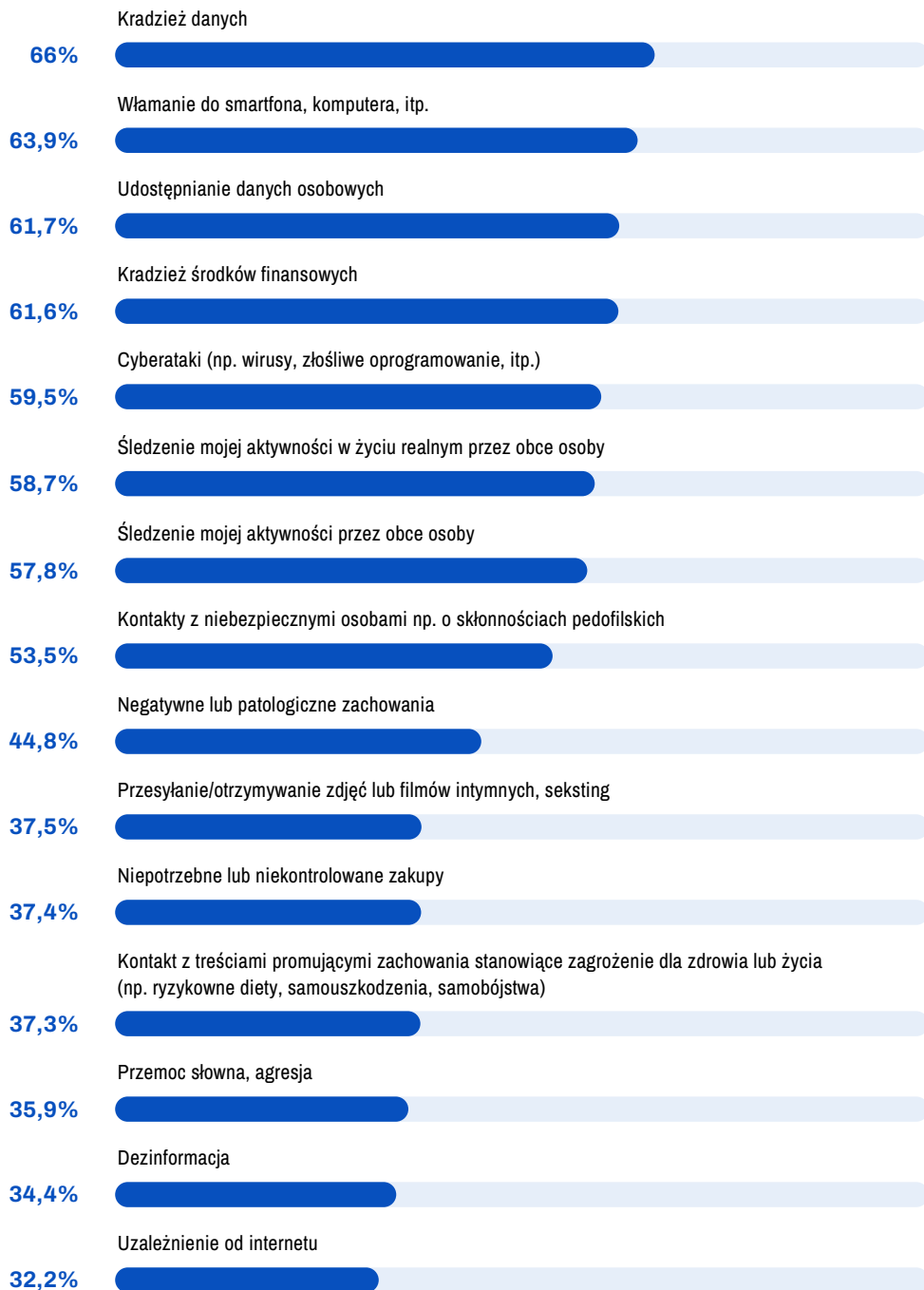
patrz Tabele

A2.1–2.2

Nastolatki spędzają wiele czasu online, świat wirtualny jest dla nich środowiskiem naturalnym, nie zmienia to jednak faktu, że często bagatelizują ryzyko. Poniższej przedstawiono wykres z rozkładem odpowiedzi uczniów na temat tego, które zagrożenia w internecie budzą ich największy niepokój. Dwie trzecie respondentów (66,0%) wskazało na obawy związane z kradzieżą danych. Podobnie wysokim poziomem niepokoju charakteryzują się kwestie dotyczące włamań do smartfonów i komputerów (63,9%) oraz udostępnianiem danych osobowych (61,7%). Kradzież środków finansowych oraz cyberataki są według młodych internautów istotnym zagrożeniem, na które zwróciło uwagę odpowiednio 61,6% i 59,5% badanych. Niższy poziom niepokoju dotyczył zagrożeń, takich jak uzależnienie od treści pornograficznych (19,9%) oraz hazard (20,8%). Odpowiedzi uczniów pokazują, że największe obawy koncentrowały się wokół kwestii związanych z ochroną danych i prywatnością w sieci.

patrz Wykres 3

WYKRES 3. Rozkład częstości odpowiedzi „Tak” na pytanie:
Czy obawiasz się poniższych niebezpieczeństw?

Pytanie wielokrotnego wyboru

Uczniowie podczas korzystania z internetu bali się głównie utraty prywatnych danych. Niebezpieczeństwem najczęściej wskazywanym przez uczennice było włamanie do smartfona lub komputera (73,7%), natomiast wśród uczniów największe obawy budziła kradzież danych (59,2%). Dziewczęta częściej niż chłopcy wyrażały lęk przed udostępnieniem danych osobowych (odpowiednio 66,9% i 56,9%). Młode kobiety częściej (69,1%) niż młodsi mężczyźni (54,7%) obawiali się kradzieży środków finansowych, co daje różnicę 14,4 pp. W przypadku śledzenia aktywności w świecie realnym przez obce osoby obawy wyraziło 65,6% kobiet w porównaniu do 52,3% mężczyzn. Niezależnie od kategorii zagrożenia, dziewczęta statystycznie częściej wykazywały obawy wynikające z użytkowania internetu, szczególnie w odniesieniu do zagrożeń związanych z prywatnością i bezpieczeństwem osobistym. Różnice wahają się od 1,1 do 22,7 pp. Kategorie, w których to chłopcy częściej zaznaczyli odpowiedź twierdzącą, dotyczyły uzależnienia od hazardu (23,6% chłopców vs 17,8% – dziewcząt) oraz uzależnienia od treści pornograficznych (22,2% chłopców vs 17,4% – dziewcząt). Poczucie zagrożenia w sieci nie zmienia się istotnie wraz z wiekiem. Największa obawa w obu grupach miała związek z kradzieżą danych, które wskazało 65,8% młodszych i 66,2% starszych uczniów. Włamanie do smartfona lub komputera oraz udostępnianie danych osobowych w odczuciu obu grup wiekowych były również istotnymi zagrożeniami. Tylko w przypadku kilku zagrożeń wystąpiły dostrzegalne różnice. Młodszy uczniowie częściej niż starsi obawiali się kontaktu z nieznanymi osobami. Starszych uczniów (33,9%) częściej niż młodszych (27,1%) niepokoiło uzależnienie

patrz Tabele

A.3.1–3.2

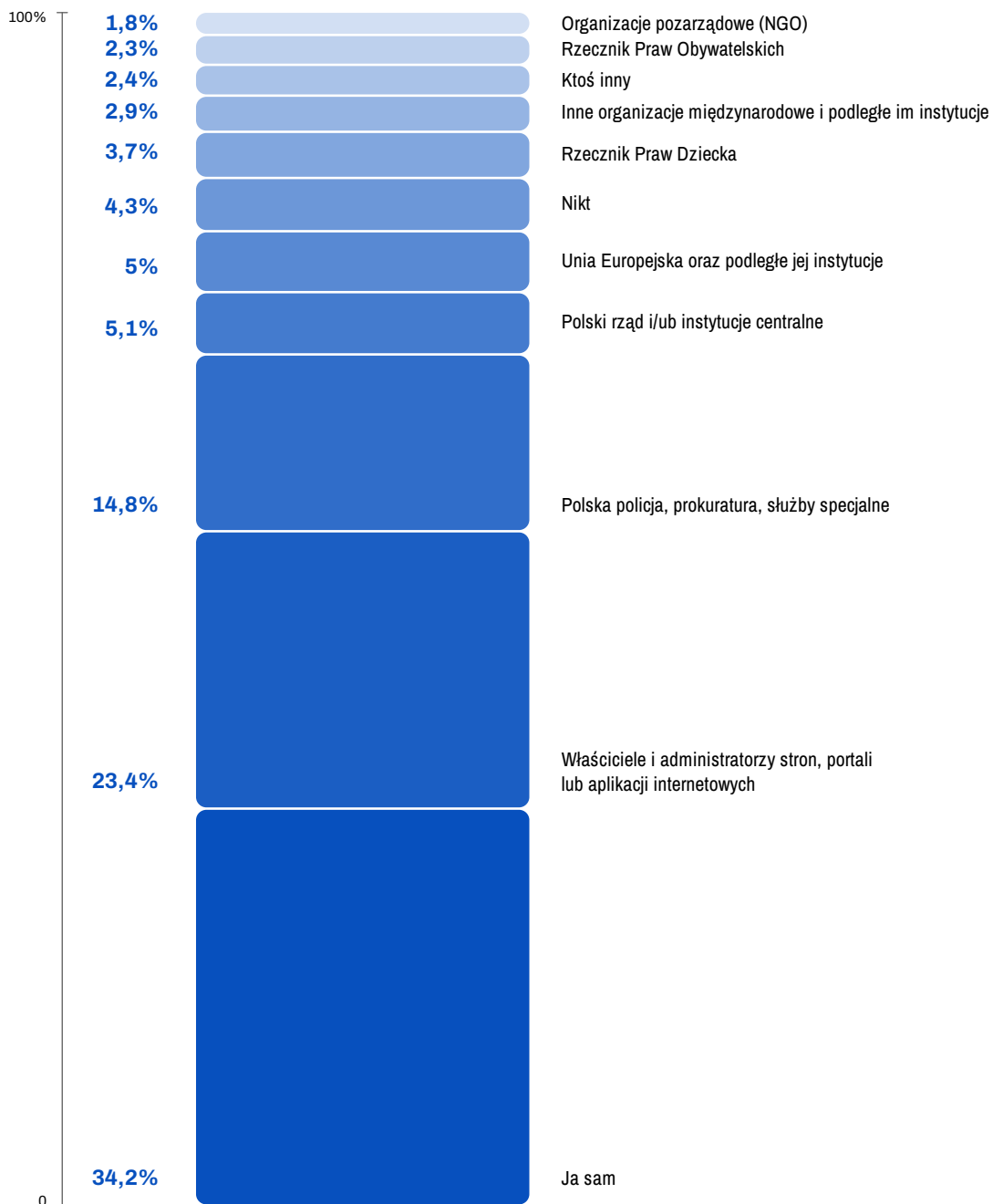
od alkoholu, narkotyków lub dopalaczy. Mniejsze obawy budziła dezinformacja, na którą wskazał niespełna co trzeci respondent w młodszej grupie wiekowej (31,4%) i 36,7% w grupie starszych uczniów.

Odpowiedzialność za cyberbezpieczeństwo

Sposób, w jaki użytkownicy korzystają z internetu, oraz stosowanie odgórnych procedur i zasad służących zapewnieniu bezpieczeństwa online bezpośrednio przekładają się na ochronę danych osobowych czy finansów. Młodzi ludzie jako pokolenie, które nie zna czasów bez internetu, zostali za pytani, kto powinien stać na straży i ponosić odpowiedzialność za ochronę ich bezpieczeństwa w sieci. Najwięcej uczniów (34,2%) uważało, że sami powinni odpowiadać za swoje bezpieczeństwo online. Niemal co czwarty (23,4%) młody człowiek zaznaczył opcję, że odpowiedzialni za ich bezpieczeństwo i ochronę powinni być właściciele i administratorzy stron, portali lub aplikacji internetowych. Polska policja, prokuratura, służby specjalne były postrzegane jako odpowiedzialne za ochronę przez 14,8% uczestników badania. Polski rząd i inne instytucje centralne uzyskały 5,1% wskazań ankietowanych, natomiast 5,0% wskazało na instytucje Unii Europejskiej. Jeszcze mniejszy odsetek respondentów (4,3%) uważał, że nikt nie powinien być odpowiedzialny za ich bezpieczeństwo w internecie. Najmniej uczniów (1,8%) stwierdziło, że odpowiedzialność powinna spoczywać na organizacjach pozarządowych (NGO). Z danych wynika, że większość badanych preferuje samodzielną odpowiedzialność za ochronę bezpieczeństwa w sieci lub oczekuje wsparcia od właścicieli platform internetowych, podczas gdy w mniejszym stopniu oczekiwana jest ochrona na poziomie instytucji państwowych i międzynarodowych.

patrz Wykres 4

WYKRES 4. Rozkład odpowiedzi na pytanie:
**Kto Twoim zdaniem powinien odpowiadać za ochronę
Twojego bezpieczeństwa w internecie?**

Zdaniem ogółu ankietowanych odpowiedzialność za bezpieczeństwo w internecie powinna spoczywać przede wszystkim indywidualnie na wszystkich użytkownikach globalnej sieci.

Uwzględniając zmienną płeć, można odczytać znaczne różnice w postrzeganiu kwestii bezpieczeństwa. Uczniowie (40,4%) zdecydowanie częściej niż uczennice (27,5%) uważali, że sami powinni dbać o swoje bezpieczeństwo w internecie. Drugą najczęściej wybierana przez dziewczęta odpowiedź wskazywała, że za bezpieczeństwo w sieci odpowiedzialni powinni być właściciele i administratorzy stron, portali czy aplikacji internetowych (26,5%); tak twierdził co piąty chłopiec (20,5%). Warto również zauważać, że młode kobiety częściej niż młodzi mężczyźni oczekiwali ochrony od polskiej policji i służb specjalnych (17,8% vs 12,1%). Dane pokazują różnice w postrzeganiu odpowiedzialności za bezpieczeństwo pomiędzy kobietami a mężczyznami, gdzie mężczyźni wykazywali się większą skłonnością do samodzielnej odpowiedzialności.

Wśród respondentów z młodszej grupy 35,6% uważało, że to oni sami powinni dbać o swoje bezpieczeństwo. Podobne przekonanie miały osoby w wieku 16–18 lat, gdzie co trzeci zapytany uczeń wskazał na siebie jako odpowiedzialnego za poczucie bezpieczeństwa w sieci. Właściciele i administratorzy stron oraz aplikacji internetowych to kolejne podmioty, od których odpowiedzialności za swoje bezpieczeństwo w sieci oczekiwało 22,3% młodszych i 24,2% starszych uczniów. W dalszej kolejności polska policja i służby specjalne były wskazywane przez 15,3% osób w wieku 14–15 lat i 14,5% w wieku 16–18 lat. Wyniki pozwalają wnioskować, że młodzież bez względu na wiek w podobnym stopniu polega na własnej odpowiedzialności za bezpieczeństwo online, ale oczekuje jej też od właścicieli i administratorów serwisów internetowych.

patrz Tabele

A4.1–A4.2

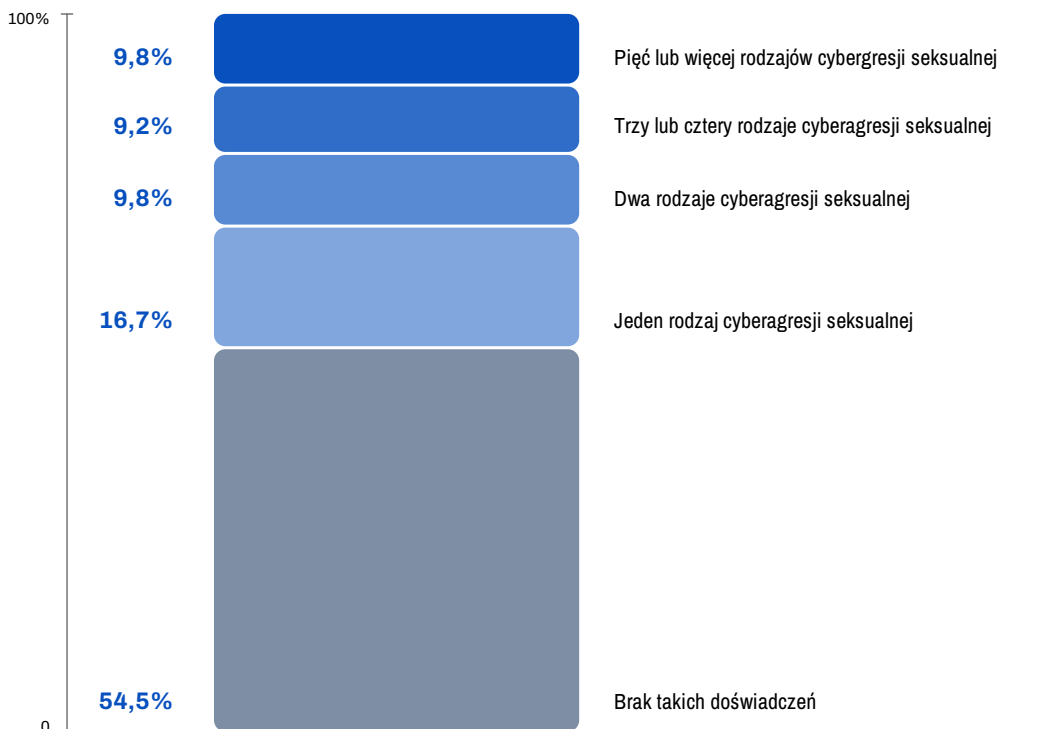
Doświadczenie cyberagresji seksualnej

Nawet jednorazowy incydent agresji online niosący ze sobą znamiona cyberprzemocy może mieć dla ofiar poważne konsekwencje psychiczne, emocjonalne, a czasem nawet fizyczne. Pytania zadane w tej części kwestionariusza sprawdzały deklarowaną częstotliwość bycia pokrzywdzonym w sytuacjach takich jak: rozpowszechnienie materiałów o charakterze seksualnym, grożenie udostępnieniem zdjęć lub filmów przedstawiających wymuszone lub dobrowolne czynności seksualne, internetowy stalking itd.

Nastolatki zostały zapytane o to, jak często miały do czynienia z sytuacjami, które można skategoryzować jako przykłady przemocy o charakterze seksualnym w cyberprzestrzeni. Ponad połowa respondentów (54,5%) nie doświadczyła w ciągu roku żadnego z wskazanych rodzajów cyberagresji. Oznacza to, że aż 45,5% uczestników badania było poszkodowanych w wyniku przynajmniej jednego z takich zdarzeń. Dodatkowo co dziesiąty nastolatek doświadczył pięciu lub więcej rodzajów cyberagresji na tle seksualnym.

patrz Wykres 5

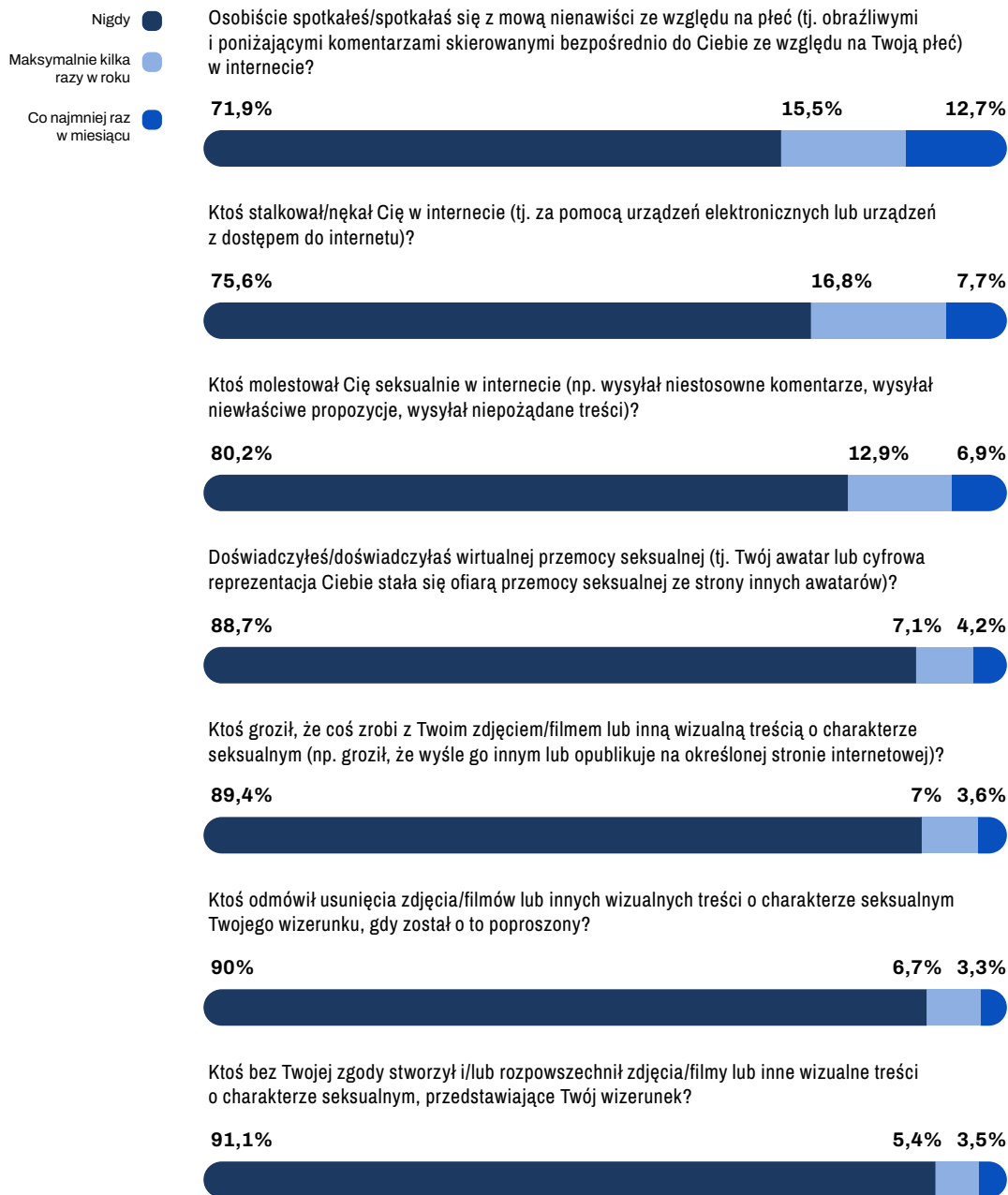
WYKRES 5. Liczba doświadczonych rodzajów cyberagresji seksualnej w ciągu ostatniego roku.

Najczęściej we wszystkich kategoriach wskazana została odpowiedź „Nigdy” (od 92,3% do 71,9%). Niemniej, bezpośrednie doświadczenie agresji online, w postaci mowy nienawiści ze względu na płeć (28,1%), stalkowania/nękania (24,4%) oraz molestowania seksualnego (19,8%), przynajmniej raz w roku spotkało co najmniej jednego na pięciu respondentów. Prawie co dwudziesty uczestnik badania (4,7%) codziennie lub prawie codziennie spotykał się z mową nienawiści ze względu na płeć. Obrażliwych i poniżających komentarzy dotyczących płci przynajmniej raz w miesiącu doświadczyło w sumie 12,7% badanych. Częściej niż w co dwudziestym przypadku nastolatki deklarowały, że co najmniej raz w miesiącu spotkały się ze stalkowaniem (7,7%) oraz z molestowaniem seksualnym (6,9%).

patrz Wykres 6

WYKRES 6. Rozkład częstości odpowiedzi na pytanie: Jak często w ciągu ostatniego roku:

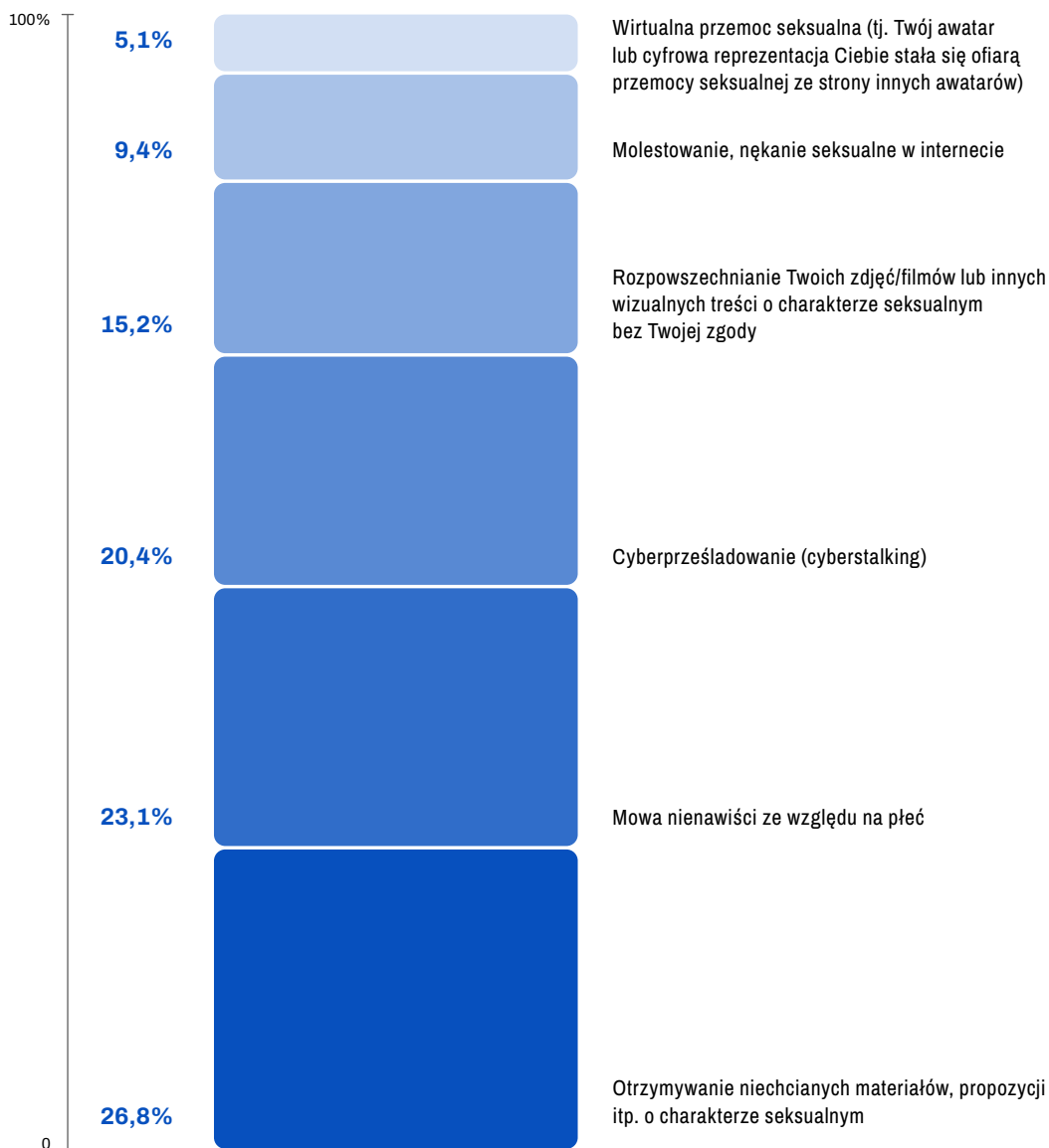

Skala odpowiedzi zadana w obu pytaniach była 6-punktowa: 1 – Nigdy; 2 – Mniej niż kilka razy w roku; 3 – Kilka razy w roku; 4 – Jeden lub więcej razy w miesiącu; 5 – Jeden lub więcej razy w tygodniu; 6 – Codziennie lub prawie codziennie. Na potrzebę prezentacji danych zagregowano niektóre punkty skali w następujący sposób: Co najmniej raz w miesiącu (suma odp. 4,5,6); Maksymalnie kilka razy w roku (suma odp. 2,3).

Kolejne pytania przedstawione w tym rozdziale były zadawane respondentom, którzy w ciągu ostatniego roku doświadczyli przynajmniej jednej formy cyberagresji na tle seksualnym (N = 1794).

Wskazane przez nastolatki trzy najbardziej dotkliwe doświadczenia to: otrzymywanie niechcianych materiałów lub propozycji o charakterze seksualnym (26,8%), mowa nienawiści ze względu na płeć (23,1%) oraz cyberprześladowanie (20,4%). W dalszej kolejności jako najbardziej dotkliwe doświadczenia wskazywane były sytuacje: rozpowszechniania ich zdjęć/filmów bez udzielonej zgody (15,2%); molestowania, nękania seksualnego w internecie (9,4%) oraz wirtualnej przemocy seksualnej (5,1%).

WYKRES 7. Rozkład odpowiedzi na pytanie:
**Wskaż doświadczenie cyfrowej przemocy seksualnej,
które było dla Ciebie najbardziej dotkliwe:**

Dane na wykresie pokazują rozkład częstości na grupie osób, które w ciągu ostatniego roku doświadczyły przynajmniej jednej formy cyberprzemocy na tle seksualnym.

Dziewczęta częściej od chłopców jako najbardziej dotkliwe doświadczenie cyfrowej przemocy wskazały otrzymanie niechcianych materiałów, propozycji o charakterze seksualnym (31,1% vs 21,2%). Natomiast chłopcy częściej od dziewcząt zaznaczyli dotkliwość doświadczenia cyberprześladowania (ang. *cyberstalking*) – co czwarty (25,9%) z chłopców wybrał tę odpowiedź, podczas gdy tego samego wskazania dokonała co szósta (16,2%) z dziewcząt. Młodsze nastolatki (w przedziale wiekowym 14–15 lat) najczęściej jako dotkliwe doświadczenie wskazują mowę nienawiści dotyczącą płci danej osoby (26,9% w tej grupie wiekowej). Starsze nastolatki (16–18 lat) częściej za najbardziej dotkliwe doświadczenie cyberprzemocy seksualnej uznały otrzymywanie niechcianych materiałów, propozycji o charakterze seksualnym (30,4% w tej grupy wiekowej).

patrz Tabele

A7.1–7.2

Sprawcy

W sytuacjach konfliktowych – ryzykownych, dysfunkcyjnych – według psychologicznego modelu Stephena Karpmana¹ odgrywane są trzy role: ofiary, wybawcy oraz prześladowcy. Ta ostatnia postawa cechuje się dominującym zachowaniem, które w przypadku incydentów agresywnych wywołuje doświadczenie krzywdy u osoby będącej obiektem ataku. Niemiejsza część badania weryfikuje umiejętność identyfikacji jednostek lub grup, które wywołały dotkliwe przeżycia powiązane z cyfrową agresją o podłożu seksualnym.

Spośród uczniów biorących udział w badaniu 17,4% zadeklarowało, że w ich najbardziej dotkliwym doświadczeniu związanym z cyfrową przemocą seksualną uczestniczył więcej niż jeden sprawca. Na pytanie: „Czy w przypadku Twojego najbardziej dotkliwego doświadczenia związanego z cyfrową przemocą seksualną w sprawę zaangażowany był więcej niż jeden sprawca”, odpowiedź „Nie” wybrało 46,9% ankietowanych, wskazując na zaangażowanie jednego sprawcy. Natomiast 35,7% osób nie potrafiło jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie.

patrz Wykres 8

1 Karpman, S. (1968). Fairy tales and script drama analysis. „Transactional Analysis Bulletin”, vol. 7(26), s. 39–43, <https://karpmandramatriangle.com/pdf/DramaTriangle.pdf> (30.01.2025).

WYKRES 8. Rozkład odpowiedzi na pytanie:
Czy w przypadku Twojego najbardziej dotkliwego doświadczenia związanego z cyfrową przemocą seksualną w sprawę zaangażowany był więcej niż jeden sprawca?

Dane na wykresie pokazują rozkład częstości na grupie osób, które w ciągu ostatniego roku doświadczyły przynajmniej jednej formy cyberagresji na tle seksualnym.

Odsetek dziewcząt, które przyznały, że w ich przypadku więcej niż jeden sprawca był zaangażowany w najbardziej dotkliwe doświadczenie związane z cyfrową przemocą seksualną, wynosi 17,8%, w porównaniu do 16,8% w grupie chłopców. Duża część uczniów obojga płci odpowiedziała „Nie” (47,1% uczennic i 46,6% uczniów). Odpowiedź „trudno powiedzieć” wybrało 35,0% kobiet i 36,5% mężczyzn. Dane te wskazują na niewielkie różnice w odpowiedziach pomiędzy płciami, co sugeruje zbliżone doświadczenia związane z problemem poruszonym w tym pytaniu.

Odpowiedzi uczniów w dwóch grupach wiekowych (14–15 lat oraz 16–18 lat) dowodzą, że nie ma znaczących różnic we wskazanej liczbie sprawców. W grupie wiekowej 14–15 lat 17,8% uczniów potwierdziło, że sprawców było więcej niż jeden. Jest to wynik bardzo zbliżony do tego, który był uzyskany w grupie 16–18 lat (17,2%). Odpowiedź „trudno powiedzieć” była częstsza wśród młodszych uczniów (36,8%) niż w starszej grupie (34,9%), co może sugerować większą niepewność lub trudności z określeniem sytuacji w młodszej grupie.

patrz Tabele

8.1–8.2

Uczniowie, odpowiadając na pytanie o tożsamość sprawcy swojego najbardziej dotkliwego doświadczenia związanego z cyfrową przemocą seksualną, w 23,5% zadeklarowali, że jest ona im znana. Z kolei 76,5% osób odpowiedziało przecząco. Wyniki te pokazują, że większość ofiar tego rodzaju przemocy pozostaje w nieświadomości co do tożsamości osoby za nią odpowiedzialnej, a to uwidacznia skalę anonimowości sprawców.

patrz Wykres 9

WYKRES 9. Rozkład odpowiedzi na pytanie:

Czy znasz tożsamość sprawcy swojego najbardziej dotkliwego doświadczenia związanego z cyfrową przemocą seksualną?

Dane na wykresie pokazują rozkład częstości na grupie osób, które w ciągu ostatniego roku doświadczyły przynajmniej jednej formy cyberagresji na tle seksualnym.

Wyniki w podziale na płeć pokazują, że 22,6% dziewcząt i 24,8% chłopców zadeklarowało znajomość tożsamości sprawcy swojego najbardziej dotkliwego doświadczenia związanego z cyfrową przemocą seksualną. Większość dziewcząt (77,4%) i chłopców (75,2%) przyznała jednak, że nie zna tożsamości sprawcy. Odsetek uczniów znających tożsamość sprawcy był nieco wyższy w grupie chłopców.

Znajomość tożsamości sprawcy swojego najbardziej dotkliwego doświadczenia związanego z cyfrową przemocą seksualną deklarowało 20,2% uczniów wieku 14–15 lat i 25,7% uczniów wieku 16–18 lat. Brak znajomości sprawcy zgłosiło 79,8% uczniów w młodszej grupie oraz 74,3% w starszej. Starsi uczniowie częściej wskazywali na znajomość tożsamości sprawcy w porównaniu z młodszymi.

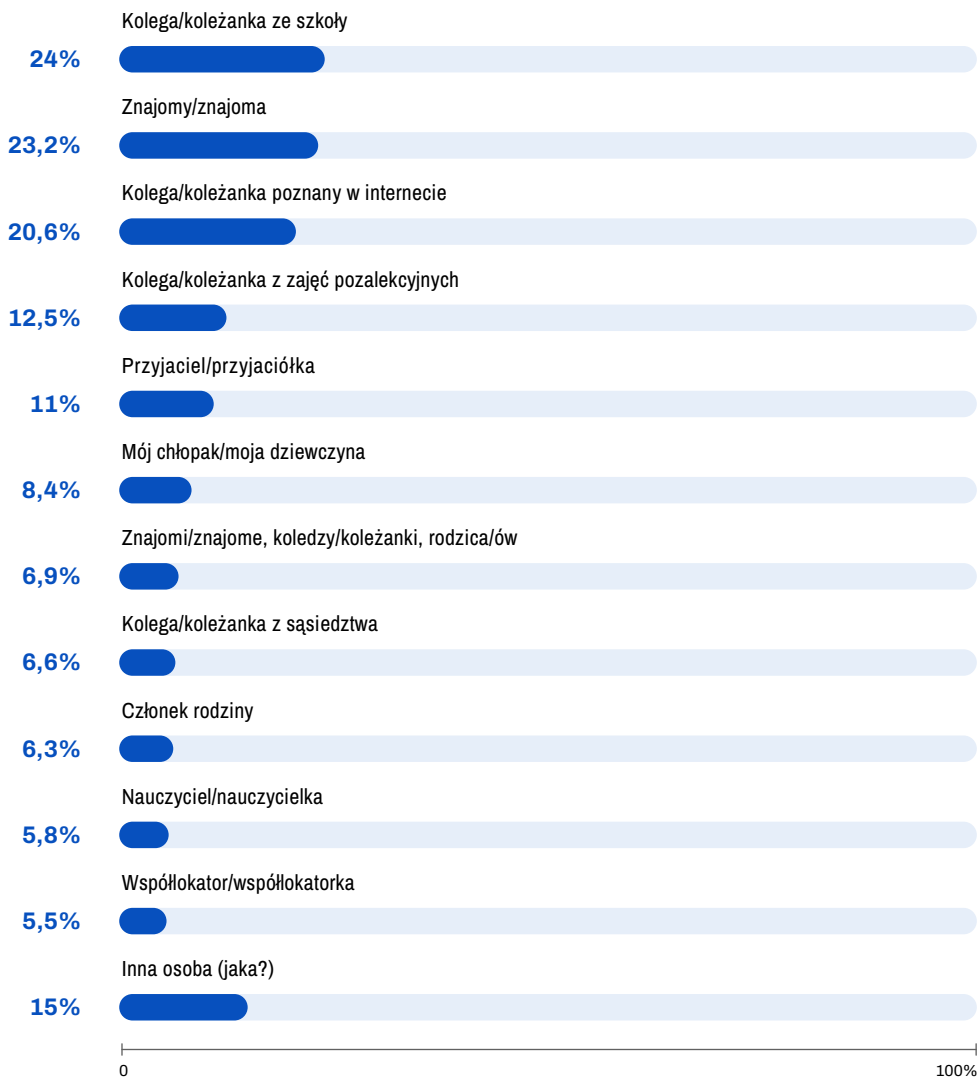
patrz Tabele

A9.1–9.2

Uczniom, którzy zadeklarowali, że znają tożsamość sprawcy swojego najbardziej dotkliwego doświadczenia związanego z cyfrową przemocą, zadano dodatkowe pytanie, dotyczące relacji ze sprawcą. Najczęściej wskazywanymi sprawcami byli koledzy lub koleżanki ze szkoły (24,0%) oraz znajomi (23,2%). Kolejne, często zaznaczane, odpowiedzi to „osoby poznane w internecie” (20,6%) oraz „uczestnicy zajęć pozalekcyjnych” (12,5%). Przyjaciele, według uczniów, odpowiadali za 11,0% przypadków, a partnerzy ofiar za 8,4%. Sprawcami w 6,9% byli znajomi rodziców, a w 6,6% sąsiedzi. Członkowie rodziny stanowili 6,3% wskazań, natomiast nauczyciele lub pracownicy szkoły 5,8%. Współlokatorzy pojawili się w 5,5% odpowiedzi, a inne osoby w 15,0%. Wyniki pokazują, że sprawcami cyfrowej przemocy seksualnej są najczęściej osoby z najbliższego otoczenia co podkreśla potrzebę edukacji w zakresie bezpiecznych relacji i ochrony przed przemocą w codziennych interakcjach.

patrz Wykres 10

WYKRES 10. Rozkład odpowiedzi na pytanie:
Jeśli tak, proszę wskazać swój związek ze sprawcą. Jeśli sprawców było wielu, zaznacz wszystkie odpowiedzi, które ich dotyczą. $N = 422$

Pytanie wielokrotnego wyboru.

Reakcja

W przypadku wystąpienia incydentu w świecie cyfrowym, a szczególnie takiego, który dotyka ich bezpośrednio, część respondentów chce

komuś o tym opowiedzieć. Zapytaliśmy młodych ludzi, czy mieli zaufaną osobę, z którą podzielili się incydentem związanym z internetową przemocą seksualną.

Prawie co trzeci respondent (29,3%), który był poszkodowany w wyniku cyfrowej przemocy seksualnej, podzielił się z kimś informacją o tym doświadczeniu, jednak aż 70,7% zadeklarowało, że zostawiło tę informację tylko dla siebie.

patrz Wykres 11

WYKRES 11.

Rozkład odpowiedzi na pytanie:

Czy ujawniłeś/ujawniłaś komukolwiek incydent związany z doświadczeniem przez Ciebie cyfrowej przemocy seksualnej, które określiłeś/określiłaś jako najbardziej dotkliwe?

Ujawnianie komukolwiek informacji o sytuacji czy zdarzeniach dotyczących sfery intymnej według deklaracji ogółu młodych internautów nie należy do łatwych zadań. Ta zależność zmienia się jednak, gdy rozpatrujemy dane w podziale na zmienne demograficzne.

Kobiety (33,3%) częściej dzieliły się doświadczeniem cyberprzemocy seksualnej niż mężczyźni (24,2%). Różnica w odpowiedziach respondentów wynosi 10,9 pp.

Wiek ankietowanych również różnicuje odpowiedzi – grupa młodszych respondentów (24,5%) rzadziej dzieliła się z kimś informacją o tym, że doświadczyła przemocy cyfrowej na tle seksualnym, niż miało to miejsce wśród starszej grupy badanych, gdzie niemal co trzeci (32,3%) zadeklarował, że powiedział komuś o przykrym incydencie.

patrz Tabele

A11.1–11.2

Osoby, które zadeklarowały, że komukolwiek powiedziały o incydencie związanym z doświadczeniem cyfrowej przemocy seksualnej, zostały zapytane, z kim podzieliły się tą informacją.

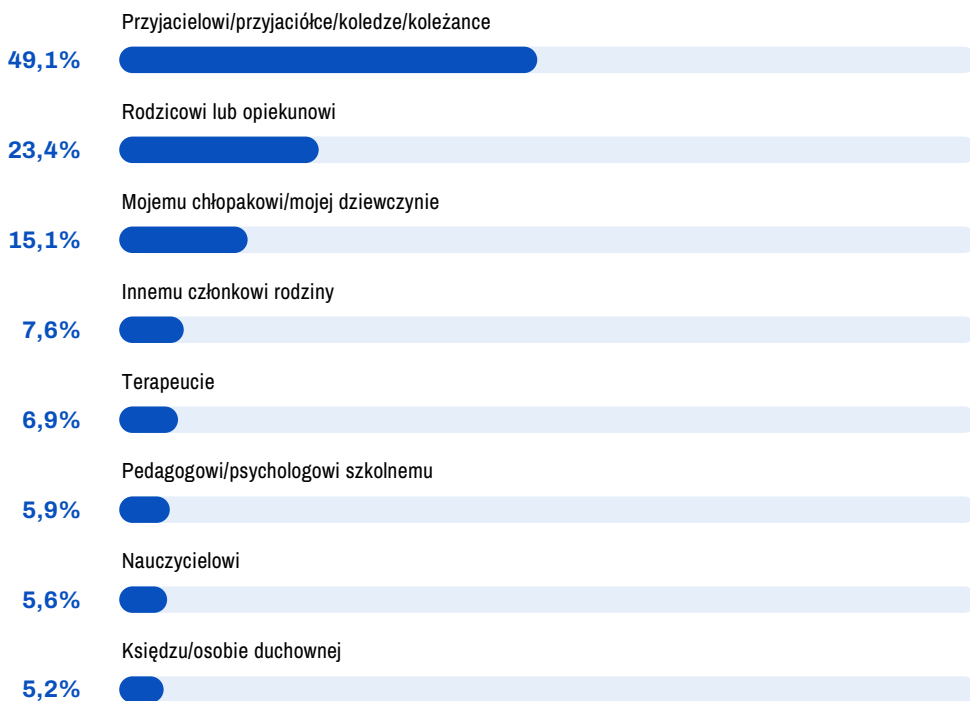
Największa część młodych ludzi rozmawiała o tym z przyjacielem bądź koleżanką/kolegą – wskazało tak blisko połowa (49,1%) ankietowanych. Na drugim miejscu w gronie zaufanych osób znaleźli się rodzice i opiekunowie, co zaznaczył niespełna co czwarty ankietowany (23,4%). Swojemu chłopakowi czy swojej dziewczynie o takich sytuacjach powiedział co siódmy młody internauta (15,1%). Niespełna 8% uczniów podzieliła się tym zdarzeniem z innymi członkami rodziny niż rodzice. Nieliczna grupa ankietowanych powiedziała o tym osobie spoza kręgu rodziny, byli to: terapeuta (6,9%), pedagog (5,9%) czy nauczyciel (5,6%). W wyselekcjonowanej grupie respondentów, którzy poprzednio zaznaczyli odpowiedź twierdzącą, odpowiedź „Nikomu” wybrało prawie 10% badanych.

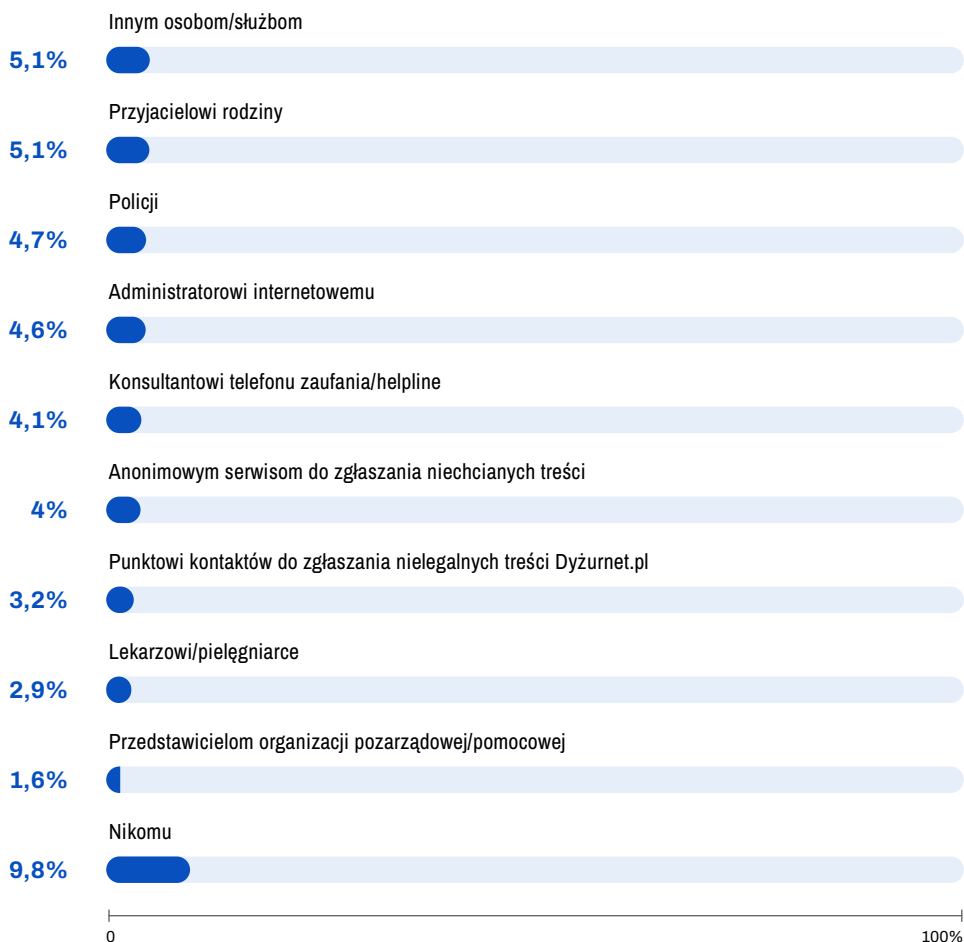
patrz Wykres 12

WYKRES 12.

Rozkład odpowiedzi na pytanie:

Komu ujawniłeś/ujawniłaś ten incydent związany z doświadczeniem przez Ciebie cyfrowej przemocy seksualnej, które określiłeś/określiłaś jako najbardziej dotkliwe?

Pytanie wielokrotnego wyboru

Z danych wynika, że dziewczęta (59,4%) chętniej niż chłopcy (30,5%), jako powiernika incydentów internetowych w sferze przemocy seksualnej wybierają przyjaciela/przyjaciółkę bądź koleżankę/kolegę. Na drugim miejscu najbardziej zaufaną osobą dla dziewcząt (27,1%) i chłopców (16,9%) był rodzic lub opiekun prawny, jednak różnica między wskazaniami przedstawicieli dwóch grup respondentów wyniosła 10,2 pp. Odpowiedzi „mojemu chłopakowi” bądź „mojej dziewczynie” udzieliło 17,2% kobiet i 11,3% mężczyzn.

Wiek różnicuje częstotliwość zgłaszania incydentów o charakterze cyfrowej przemocy seksualnej. Starsi uczniowie (53,1%) częściej o 11,9 pp. niż młodsi respondenci (41,2%) informowali o tym osoby z kręgu przyjaciół

patrz Tabele

12.1–12.2

czy kolegów/koleżanek. Z rodzicami bądź opiekunami prawnymi taką informacją dzielił się blisko co trzeci 14–15 latek i co piąty 16–18 latek. Ze swoim chłopakiem/swoją dziewczyną rozmawiało o przykrym zdarzeniu 17,4% starszych uczniów i 10,5% młodszych respondentów. Niezależnie od wieku młodzi internauci woleli podzielić się dotkliwą sytuacją, jaka spotkała ich w sieci, z osobami z bliskiego kręgu znajomych/przyjaciół, rodziny niż z instytucjami zewnętrznymi typu: policja, administratorzy internetowi.

Dzielenie się doświadczeniami związanymi z incydentami naruszającymi sferę intymną często bywa trudne i krępujące. Dodatkowo, jeśli reakcja rozmówcy nie była wspierająca, może zniechęcać do otwartego mówienia o takich sytuacjach w przyszłości.

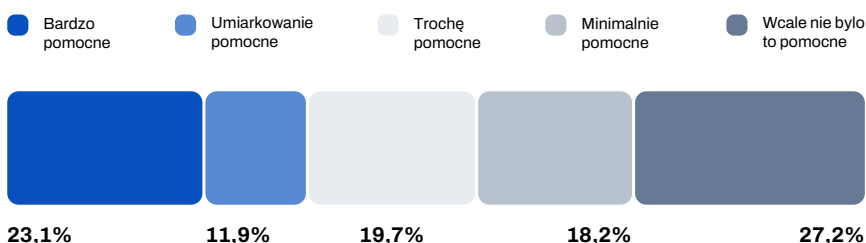
Ponad 27% ankietowanych wskazało, że podzielenie się z kimś doświadczeniem cyfrowej przemocy seksualnej w ogóle nie było pomocne. Dla 16% respondentów pomoc była minimalna, a dla 20% – trochę pomocna. Blisko 23% uczniów uznało, że opowiedzenie o przykrym incydencie, jakiego doświadczyli w sieci, było bardzo pomocne.

patrz Wykres 13

WYKRES 13.

Rozkład odpowiedzi na pytanie:

W jakim stopniu podzielenie się tym doświadczeniem było dla Ciebie pomocne?

Incydenty, które dotyczą młodych ludzi w sieci, mogą zmienić ich nastawienie oraz sprawić, że będą mieli bardziej krytyczne podejście do korzystania z technologii cyfrowych.

Dla jednej trzeciej respondentów (33,4%), która w ciągu ostatniego roku doświadczyła cyberagresji seksualnej, takie zdarzenie wiązało się z odczuwaniem dyskomfortu i/lub niepokoju podczas późniejszego korzystania z technologii cyfrowych. W następstwie doświadczenia cyberagresji na tle seksualnym 27,9% nastolatków czuło się mniej bezpiecznie i komfortowo

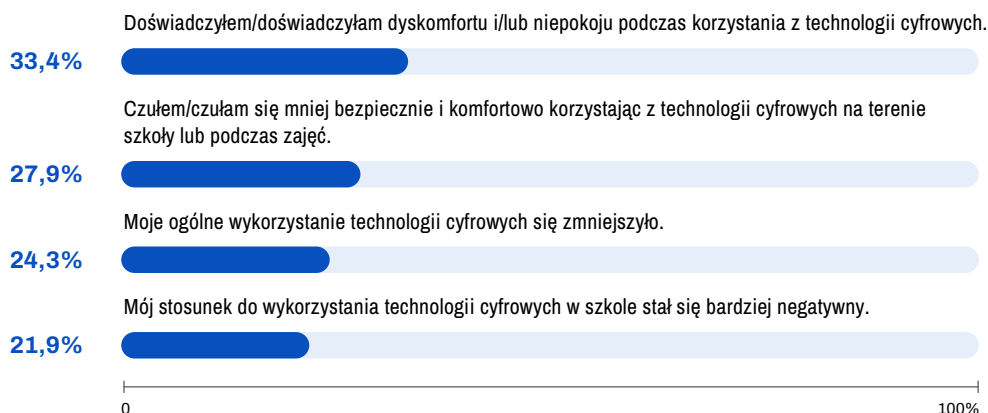
korzystając z technologii cyfrowych na terenie szkoły, a 21,9% zaczęło bardziej negatywnie podchodzić do korzystania z technologii w szkole. Niespełna co czwarty pokrzywdzony nastolatek (24,3%) ograniczył wykorzystywanie technologii cyfrowych.

patrz Wykres 14

WYKRES 14. Skumulowana częstość odpowiedzi („Zdecydowanie się zgadzam” + „Zgadzam się”) na pytanie:

Jak zmienił się sposób korzystania z technologii cyfrowych po doświadczeniu cyfrowej przemocy seksualnej?

W jakim stopniu zgadzasz się z poniższymi stwierdzeniami.

Po doświadczeniu cyberprzemocy na tle seksualnym dziewczęta częściej niż chłopcy miały poczucie dyskomfortu podczas korzystania z technologii, czuły się mniej bezpiecznie korzystając z nich w szkole oraz ogólnie ograniczyły ich wykorzystywanie. Podobnie starsi uczniowie (16–18 lat) częściej niż młodsi (14–15 lat) czuli się niekomfortowo korzystając z nowych technologii po negatywnym doświadczeniu.

patrz Tabele

A14.1–14.2

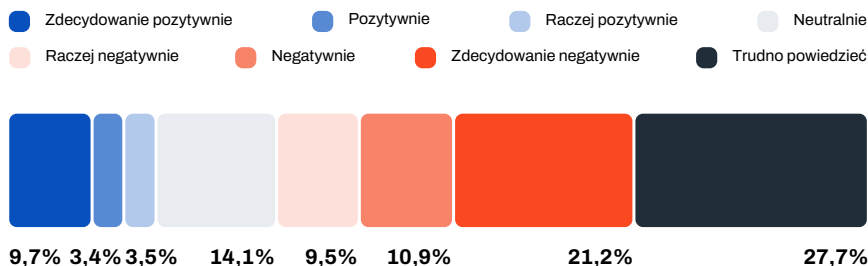
Seksting

Z badań Nastolatki 3.0 wynika, że smartfon z dostępem do internetu jest urządzeniem, z którego nastolatki korzystają najczęściej. Za jego pośrednictwem komunikują się w sprawach dotyczących obowiązków szkolnych, rozmawiają z przyjaciółmi i rodziną a także budują swoje pierwsze relacje romantyczne. Młodzi ludzie często przyjmują bezkrytycznie wiele aktywności internetowych. Przykładem może być przesyłanie treści o nacechowaniu intymnym tzw. seksting. Bardzo często zjawisko sekstingu może przerodzić się w poważne zagrożenie i doprowadzić do złamania prawa poprzez naruszenia prywatności nadawców takich treści, ośmieszenie ich, prześladowanie itp. Jednym z celów badań dotyczących sekstingu jest pomiar jego postrzegania (pozytywnego, negatywnego lub neutralnego), określenie głównych motywacji oraz częstotliwości angażowania się w aktywności powiązane z tym modnym trendem wśród młodzieży.

Duża część uczniów nie potrafiła jednoznacznie stwierdzić, czy zjawisko sekstingu jest pozytywnie bądź negatywnie oceniane przez ich rówieśników („Trudno powiedzieć” – 27,7%). Prawie co trzeci uczeń przypuszczał, że przesyłanie własnych zdjęć i filmów o charakterze seksualnym może być postrzegane przez rówieśników w sposób negatywny („Zdecydowanie negatywne” – 21,2% i „Negatywne” – 10,9%). Pozytywnej oceny zjawiska spodziewał się u swoich rówieśników co ósmy zapytany nastolatek („Zdecydowanie pozytywnie” – 9,7%, „Pozytywnie” – 3,4%).

patrz Wykres 15

WYKRES 15. Rozkład odpowiedzi na pytanie:
Jak Twój/Twoje koledzy/koleżanki oceniają przesyłanie do innych osób własnych zdjęć i/lub filmów o charakterze seksualnym (nagich lub półnagich)?

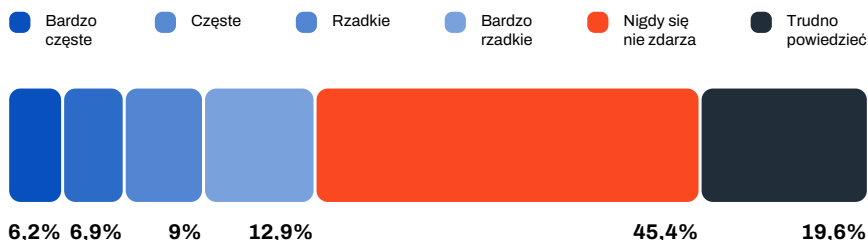
Postawy wobec zjawiska sekstingu są zróżnicowane ze względu na płeć z tendencją do bardziej negatywnego oceniania tego typu zachowań przez kobiety. Kobiety częściej niż mężczyźni oceniali przesyłanie własnych zdjęć lub filmów o charakterze seksualnym negatywnie (26,8%). Młodzi mężczyźni zdecydowanie najczęściej wskazali w tej kwestii odpowiedź „Trudno powiedzieć” (30,6%). Dodatkowo chłopcy zdecydowanie częściej niż uczennice wskazywali, że to zjawisko pozytywne (suma odpowiedzi „Zdecydowanie pozytywnie” i „Pozytywnie” mężczyźni – 17,7% vs kobiety – 8,1%). Ponad co czwarty uczeń z grupy wiekowej 14–15 lat uważał, że jego koledzy i koleżanki zdecydowanie negatywnie (26,6%) oceniają przesyłanie do innych osób swoich zdjęć lub filmów o charakterze seksualnym. W starszej grupie wiekowej odsetek takich odpowiedzi był niższy i wynosił 17,1%. Natomiast pozytywne oceny („Zdecydowanie pozytywnie” + „Pozytywnie” + „Raczej pozytywnie”) stanowiły niższy odsetek w młodszej grupie wiekowej (13,3%) niż w starszej (19,1%). Największy odsetek uczniów w obydwu grupach wiekowych miał problem z jednoznaczną oceną tego zjawiska i zaznaczył odpowiedź „Trudno powiedzieć” (28,5% dla 14–15 lat oraz 27,0% dla 16–18 lat).

patrz Tabele
15.1–15.2.

Więcej niż co trzeci nastolatek (35,0%) wskazał, że jego koledzy/koleżanki przesyłają własne zdjęcia/lub filmy o charakterze seksualnym. Co ósmy respondent (13,1%) uważał, że jest to zjawisko bardzo częste lub częste. Niemal co piąty (19,6%) nie był w stanie określić, czy takie zdarzenia wśród rówieśników miały miejsce.

patrz Wykres 16

WYKRES 16. Rozkład odpowiedzi na pytanie:
Jak częste jest według Ciebie przesyłanie własnych zdjęć i/lub filmów o charakterze seksualnym (nagich lub półnagich) wśród Twoich kolegów/koleżanek?

Zmienna płeć nie wpływa znacząco na różnice w odpowiedziach dotyczących zachowań młodych użytkowników sieci związanych z przysyłaniem własnych materiałów o charakterze seksualnym.

W grupie młodszych respondentów (14–15 lat) ponad połowa (55,4%) osób wskazała, że nigdy nie spotkała się z takim zjawiskiem, a 17,2%, że trudno określić, jak często takie sytuacje się zdarzają. Wśród uczniów starszych (16–18 lat) 37,8% uważało, że takie działania nigdy nie występują, natomiast więcej niż co piąty (21,4%) nastolatek z tej grupy miał trudności z oceną ich częstotliwości.

patrz Tabele

16.1–16.2

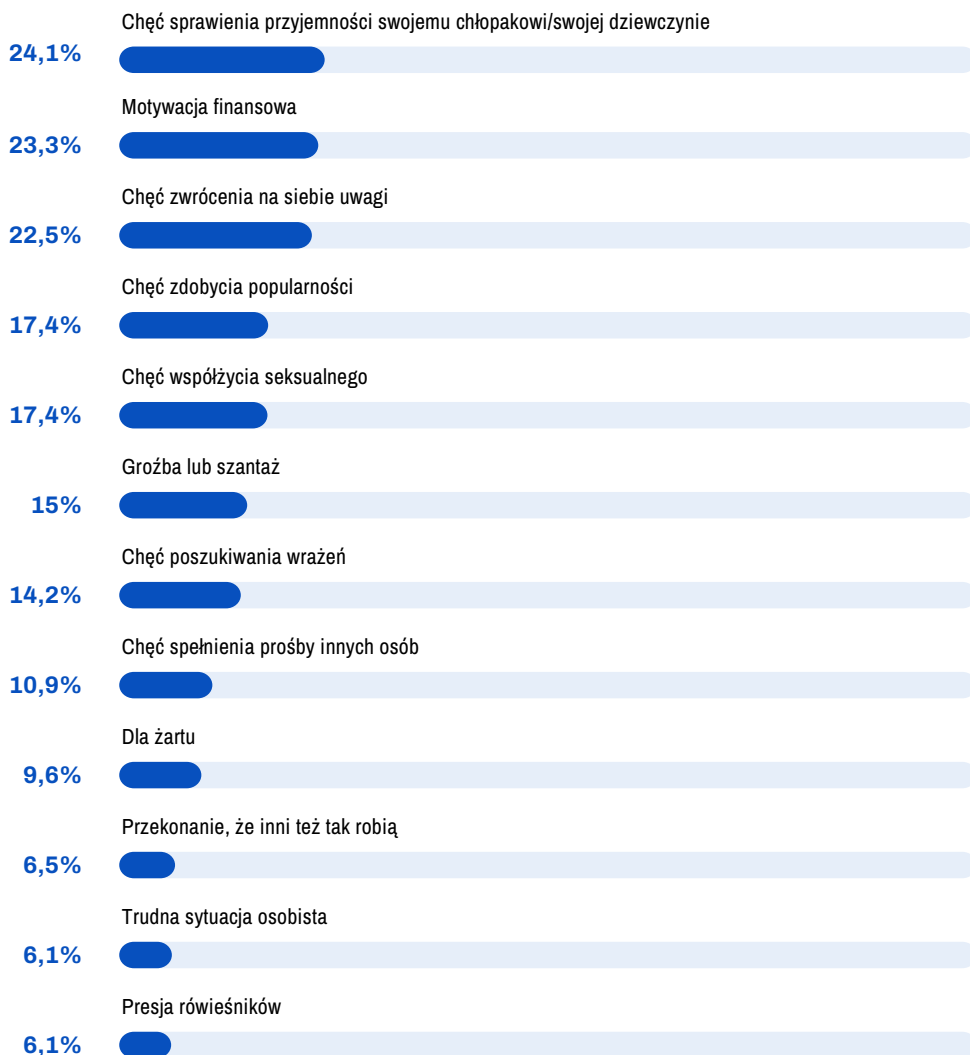
Zrozumienie zjawiska sekstingu wymaga poznania motywacji. Ta wiedza pomaga między innymi w identyfikacji czynników ryzyka, dostosowaniu strategii wsparcia czy ochrony przed manipulacją. Młodzi ludzie zostali zapytani o powody tworzenia oraz przysyłania treści intymnych do innych osób.

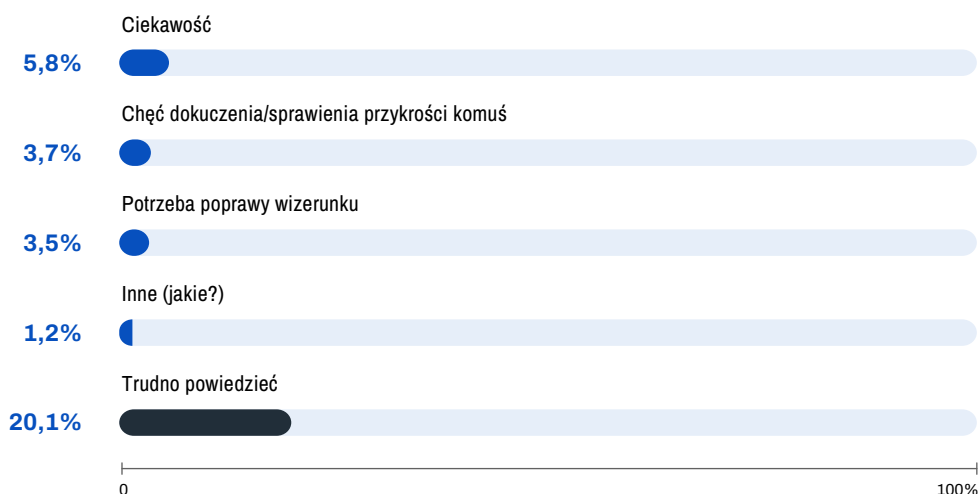
Młodzież najczęściej wskazywała, iż główną przyczyną tworzenia i przysyłania filmów lub zdjęć o charakterze seksualnym przez innych ludzi jest chęć sprawienia przyjemności swojemu partnerowi/partnerce (24,1%). Kolejnymi istotnymi powodami takich działań według respondentów były: motywacja finansowa 23,3%, chęć zwrócenia na siebie uwagi 22,5%, zdobycia popularności oraz chęć współżycia seksualnego, na które wskazało 17,4% nastolatków. Co siódmy wskazał, że może wiązać się to z sytuacją przemocową, kiedy ktoś zastosował wobec drugiej osoby szantaż lub groźbę (15,0%). Również co siódmy dostrzegał, że może to być poszukiwanie wrażeń (14,4%). Natomiast co dziewiąty uczeń twierdził, że motywacją może być chęć spełnienia prośby innej osoby (10,9%). Mniejsze znaczenie

według respondentów miały takie czynniki jak: ciekawość (5,8%), chęć dokuczenia komuś (3,7%) czy potrzeba poprawy wizerunku (3,5%). Główne motywacje do tworzenia i przysyłania materiałów o charakterze seksualnym były związane z relacjami osobistymi, popularnością oraz potrzebą uwagi. Jako znacznie mniej znaczące wskazywano presję zewnętrzną, takie jak wpływ rówieśników czy chęć wyrządzenia komuś krzywdy.

patrz Wykres 17

WYKRES 17. Rozkład odpowiedzi na pytanie:
Dlaczego według Ciebie ludzie tworzą filmy i/lub zdjęcia o charakterze seksualnym (nagie lub półnagie) i przysyłają je do innych osób?

Pytanie wielokrotnego wyboru

Częściej dziewczęta (26,4%) niż chłopcy (21,9%) twierdziły, że najczęstszą przyczyną, dla której inni podejmują takie działania, jest chęć sprawienia przyjemności swojemu chłopakowi/swojej dziewczynie. Chłopcy częściej niż dziewczęta wskazywali na motywację finansową (odpowiednio 25,1% i 21,3%). Kolejne często wymieniane motywy to „Chęć zwrócenia na siebie uwagi” oraz „Chęć zdobycia popularności”. Obie te motywacje przypisywane innym osobom były częściej wymieniane przez dziewczęta (odpowiednio 26,4% i 17,8%) niż przez chłopców (odpowiednio 19,0% i 17,1%). W ocenie nastolatków najważniejsze motywacje, które przypisali innym, dotyczyły relacji osobistych oraz korzyści materialnych. Różnice między płciami w ocenie motywacji innych osób do tworzenia i przesyłania materiałów u charakterze seksualnym są widoczne, ale nie przekraczają 7,4 pp. Odpowiedzi najbardziej różnicujące zdanie respondentów w podziale na płeć dotyczą wskazywania motywacji tj., „Groźba lub szantaż” – dziewczęta – 18,5% vs chłopcy – 11,8%. Kolejna istotna statystycznie różnica między zdaniami respondentów odnosi się do odpowiedzi „Chęć poszukiwania wrażeń”; tę odpowiedź wybrała co szósta kobieta (17,4%) i co dziewiąty mężczyzna (11,3%).

Uczniowie w grupie wiekowej 16–18 lat jako główną motywację najczęściej wybierali „Chęć sprawienia przyjemności swojemu chłopakowi/dziewczynie” (28,6%) w przeciwieństwie do zdania młodszych respondentów, gdzie na tę odpowiedź wskazał co szósty badany (18,1%). W grupie wiekowej 14–15 lat największy odsetek odpowiedzi uzyskała „Motywacja finansowa”

patrz Tabele

A17.1–17.2

(23,4%). Z danych wynika, że młodsi częściej niż starsi respondenci wskazywali na „Chęć zdobycia popularności” (młodsi – 20,0%, starsi – 15,5%).

Młodzi ludzie oprócz osobistych motywacji typu: sprawienie przyjemności swojej sympatii, zwrócenie na siebie uwagi czy motywacja finansowa wysyłają swoje zdjęcia, gdyż są o to proszeni bądź przymuszani do tego. Częstotliwość zjawiska sekstingu wynikającego nie z osobistej motywacji, ale nacisku zewnętrznego, obrazuje skalę zagrożenia młodych użytkowników w sieci.

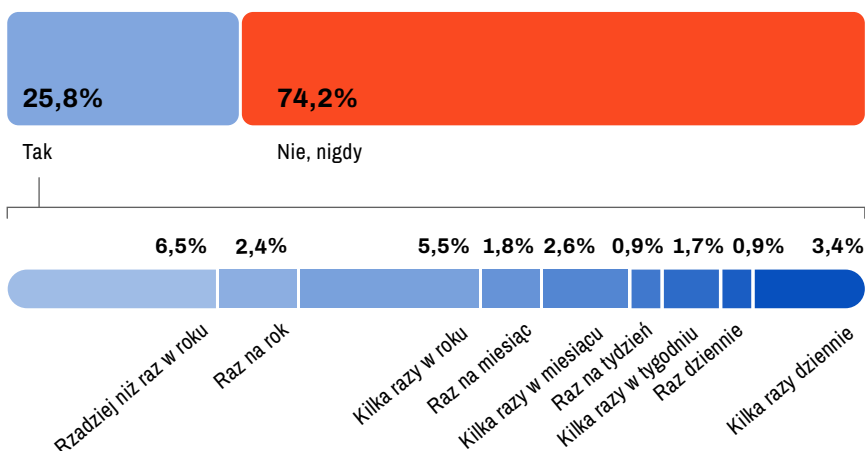
Większość nastolatków (74,2%) wskazała, że nigdy nie otrzymała propozycji lub żądania przesłania własnego zdjęcia bądź filmu o charakterze seksualnym. Część uczniów jednak przyznaje, że doświadcza takich propozycji z różną częstotliwością. Częściej niż co czwarty otrzymał takie prośby (25,8%). Niemal co dziesiąty zapytany (9,5%) twierdzi, że takie żądania otrzymuje kilka razy w miesiącu lub częściej, a 6% młodych internautów twierdzi, że dzieje się to kilka razy w tygodniu bądź nawet kilka razy dziennie.

patrz Wykres 18

WYKRES 18.

Rozkład odpowiedzi na pytanie:

Czy otrzymujesz propozycje/żądania przesłania własnego zdjęcia i/lub filmu o charakterze seksualnym (nagiego lub półnagiego)?

Zdecydowanie większy odsetek chłopców (81,4%) niż dziewcząt (66,4%) wskazał, że nigdy nie otrzymał propozycji przesłania własnych zdjęć lub filmów o charakterze seksualnym, co stanowi różnicę 15 pp. Kobiety zaznaczały większą częstotliwość otrzymywania takich propozycji.

patrz Tabele

A18.1–18.2

Zjawisko częściej dotyczyło starszych uczniów. Niemal co trzeci (29,5%) respondent w wieku 16–18 lat był odbiorcą takich żądań, podczas gdy w grupie wiekowej 14–15 lat była to niespełna co piąta osoba.

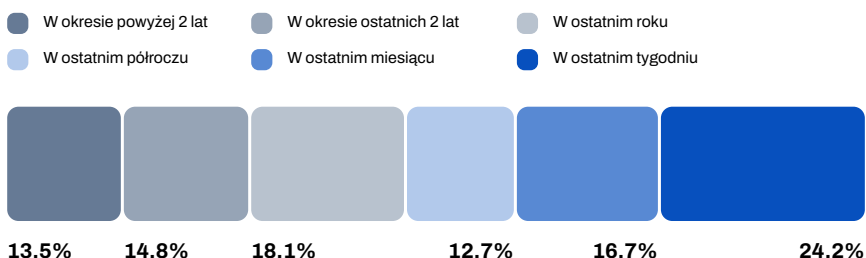
Odwołanie się do nieodległych wydarzeń pozwala dokładniej opisać zjawisko, ocenić jego aktualność i skuteczniej reagować na problem. Dane wskazują, że zjawisko wyludzania intymnych zdjęć lub filmów o charakterze seksualnym było aktualnym doświadczeniem – co czwarty (24,2%) spośród deklarujących otrzymanie takiego zapytania twierdził, że miało ono miejsce w ostatnim tygodniu, a co szósty wskazał, że otrzymał taką propozycję w przeciągu ostatniego miesiąca. Te wskazania oznaczają, że znacząca część uczniów doświadczyła takich sytuacji w ostatnim czasie. Być może stały się już one nieuniknionym zagrożeniem w świecie online.

patrz Wykres 19

WYKRES 19.

Rozkład odpowiedzi na pytanie:

Kiedy ostatnio otrzymałeś/otrzymałaś propozycję/żądanie przesłania własnego zdjęcia i/lub filmu o charakterze seksualnym (nagiego lub półnagiego)?

Dziewczęta wskazywały częściej (31,0%) niż chłopcy (20,1%), że prośbę o przesłanie tego typu materiałów otrzymały w ostatnim tygodniu. W ostatnim tygodniu przed realizacją badania takie prośby otrzymał częściej niż co czwarty (28,8%) 14–15-latek, a co ciekawe w grupie 16–18 lat odsetek ten wyniósł 21,8%, co oznacza, że młodsza grupa częściej spotykała się z takimi propozycjami.

patrz Tabele

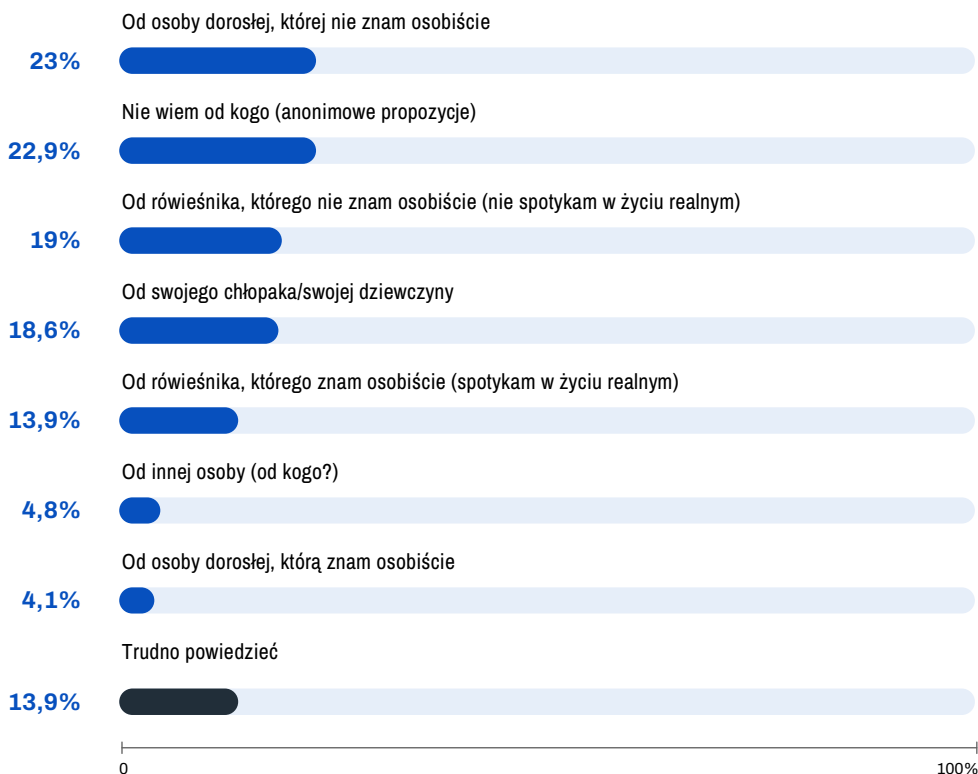
A19.1–19.2

Uczniowie, którzy deklarowali, że otrzymują takie propozycje, pytani od kogo najczęściej otrzymują te zapytania, najczęściej odpowiadali, że od osoby dorosłej, której nie znają osobiście (23,0%). Na drugim miejscu znalazły się anonimowe propozycje, które zaznaczył blisko co czwarty

respondent (22,9%). Niemal co piąty (19,0%) otrzymujący takie propozycje, wskazał, że pochodziły one od rówieśników, których nie zna osobiście. Od osób uważanych za bliskie, tzn. od swojego partnera/swojej partnerki, takie propozycje otrzymywało 18,6% ankietowanych. W swoich odpowiedziach uczniowie rzadziej zaznaczali, że propozycje pochodziły od rówieśników, których znają i spotykają w życiu codziennym (13,9%).

patrz Wykres 20

WYKRES 20. Rozkład odpowiedzi na pytanie:
Od kogo najczęściej otrzymujesz propozycję/żądanie przesłania własnego zdjęcia i/lub filmu o charakterze seksualnym (nagiego lub półnagiego)?

Pytanie wielokrotnego wyboru

Dziewczęta częściej (28,4%) niż chłopcy (14,%) otrzymały prośbę o przesłanie swoich zdjęć od osób, których osobiście nie znają. Kobiety też częściej (27,0%) od mężczyzn (16,1%) nie potrafiły wskazać, kto był autorem

wiadomości, podobnie częściej otrzymywały je od rówieśników, których nie znały osobiście (21,3% kobiet vs 15,0% mężczyzn).

Starsi uczniowie zdecydowanie częściej (23,2%) niż młodsi (9,7%) dostawali takie prośby od swojego chłopaka czy dziewczyny. Niepokojący jest fakt, że 17,9% młodszych uczniów nie była w stanie określić, kto zaadresował do nich taką wiadomość (w starszej grupie wiekowej jest to 11,8%).

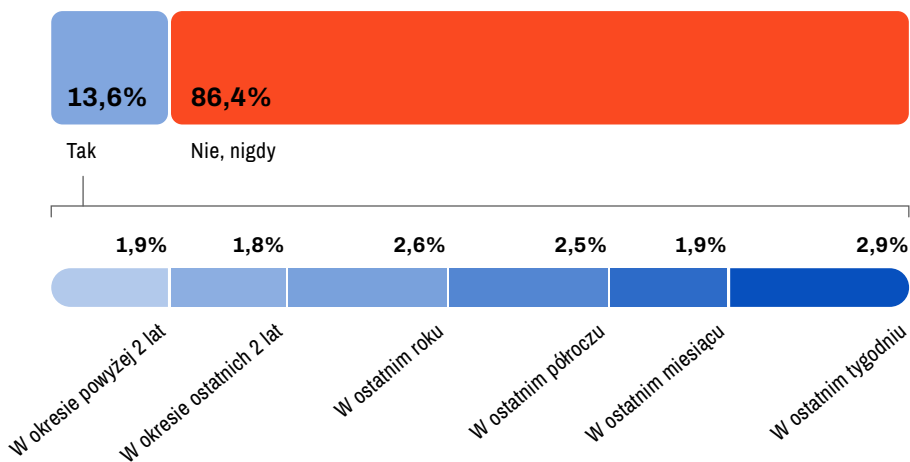
patrz Tabele

A20.1–20.2

Co siódmy (13,6%) nastolatek w wieku 14–18 lat, przyznał, że zdarzyło mu się wysłać do innych osób, własne zdjęcie lub film o charakterze seksualnym. Część z nich wskazała (4,8%), że było w ostatnim miesiącu lub tygodniu.

patrz Wykres 21

WYKRES 21. Rozkład odpowiedzi na pytanie:
Czy zdarzyło Ci się wysłać do innych osób własne zdjęcie i/lub film o charakterze seksualnym (nagie lub półnagie)?

Płeć nie wpłynęła znacząco na wyniki odpowiedzi na to pytanie. Starsi uczniowie (w wieku 16–18 lat) częściej wskazywali, że zdarzyło im się przysyłać takie materiały niż ich młodsi koledzy i koleżanki (16,9% starsi vs 9,8% młodsi).

patrz Tabele

A21.1–21.2

Normalizacja przemocy seksualnej w świecie rzeczywistym

Uczniowie i młodzi ludzie doświadczają różnych form cyberagresji seksualnej. Wielu uczniów nie informuje o przykrym wydarzeniu nikogo, woli samemu szukać rozwiązania bądź ignorować zdarzenie. Środowisko internetowe dodatkowo wzmacnia poczucie anonimowości, które może prowadzić do poczucia bezkarności. Niektóre z tych zachowań są na tyle często obserwowane w sieci, że część młodych ludzi nie szuka pomocy, kiedy spotka się z tego rodzaju agresją, ponieważ uważa je za normalne zjawisko. Taka postawa poszkodowanych, którzy nie egzekwują swoich praw, przyczynia się do zwiększenia poczucia bezkarności wśród internetowych sprawców.

Wiele sytuacji, które można uznać za zachowania nieodpowiednie, a czasem nawet przestępcze, są niepokojąco normalizowane wśród młodych ludzi. Dane na temat poszczególnych incydentów określają skalę zjawiska normalizacji zachowań o charakterze seksualnym w środowisku szkolnym. Niemal co piąty (18,2%) nastolatek stwierdził, że pokazywanie gestów lub wypowiedzianie komentarzy o charakterze seksualnym są normalnym zachowaniem w szkole. Co ósmy uczeń (12,4%) miał takie zdanie na temat śledzenia w świecie realnym, a co 10 (9,9%) uważał typ napaści seksualnej polegający na dotykaniu drugiej osoby bez jej zgody za powszechny. Cyberflashowanie, które polega na przesyłaniu materiałów seksualnych przez telefon, zostało uznane za normalne przez jednego na dziesięciu uczniów (9,8%). Podobnie stalking o charakterze seksualnym, czy zjawisko frottage, oznaczające pocieranie i uciskanie o charakterze seksualnym (9,2%, 9,1%). Co dwunasty respondent wskazał, że w szkole

patrz Wykres 22

normą są takie zachowania jak natrętne lub uporczywe nagabywanie na tle seksualnym (8,9%) oraz pokazywanie intymnych części ciała (8,8%).

WYKRES 22. Skumulowana częstość odpowiedzi („Zdecydowanie się zgadzam” + „Raczej się zgadzam”) na pytanie:
W jakim stopniu zgadzasz się ze poniższe incydenty są dzisiaj normalne w szkole (tak po prostu jest i trzeba sobie z tym radzić)?

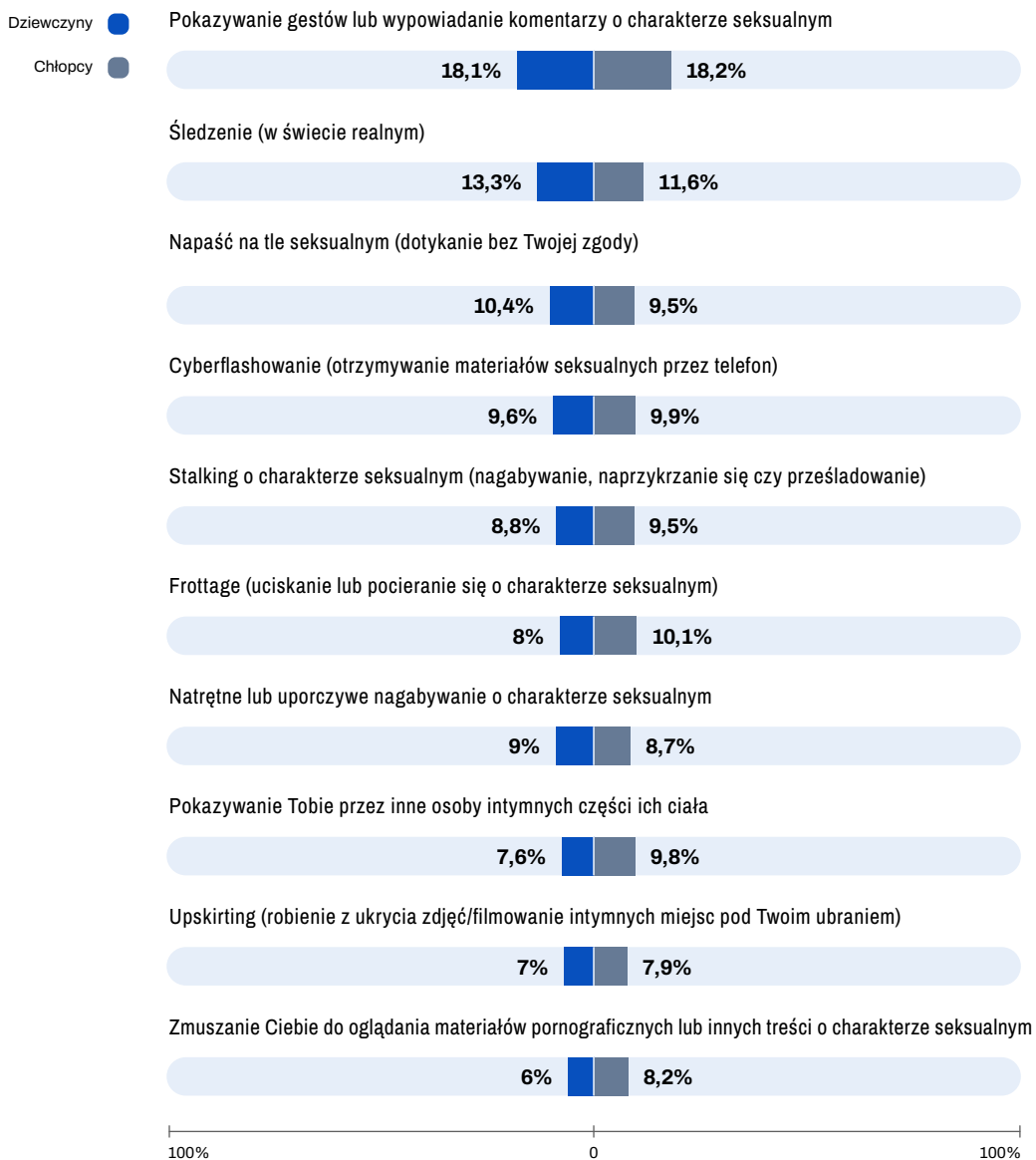

Dane wskazują, że płeć nieznacznie różnicuje podejście do tego rodzaju agresji. Chłopcy niewiele rzadziej od dziewcząt uważali, że śledzenie w świecie realnym to problem, który jest obecny i trzeba sobie z nim po prostu radzić (11,6% – chłopcy vs 13,3% – dziewczęta). Dziewczęta rzadziej niż chłopcy (6,0% vs 8,2%) twierdziły, że należy się pogodzić ze zjawiskiem zmuszania kogoś do oglądania materiałów pornograficznych

patrz Wykres 23

lub innych treści o charakterze seksualnym czy pokazywaniem przez innych intymnych części ciała (7,6% vs 9,8%).

WYKRES 23. Skumulowana częstość odpowiedzi („Zdecydowanie się zgadzam” + „Raczej się zgadzam”) / PŁEĆ na pytanie:
W jakim stopniu zgadzasz się, że poniższe incydenty są dzisiaj normalne w szkole (tak po prostu jest i trzeba sobie z tym radzić)?

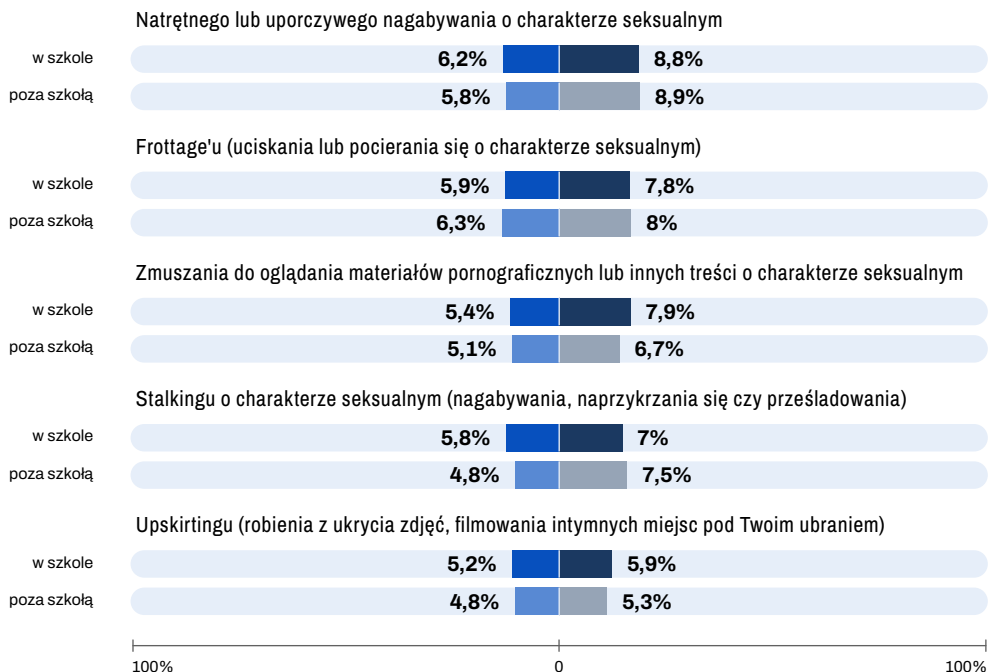

Częstotliwość występowania zjawiska określa skalę problemu oraz jego nasilenie i pomaga ustalić, na ile jest ono aktualne. Identyfikacja miejsc największego ryzyka pozwala zrozumieć dynamikę oraz dopasować strategię przeciwdziałania. Co czwarty uczeń (25,4%) deklaruje, że przynajmniej raz w roku doświadczył osobiście na terenie szkoły pokazywania gestów lub wypowiadania (na jego temat) komentarzy o charakterze seksualnym. Ten sam incydent poza szkołą zadeklarowało 23,0% respondentów. Częściej niż co piąty młody respondent (20,6%) kilka razy w roku bądź częściej doświadczał śledzenia, kiedy był w szkole, a nieznacznie mniej osób (18,1%) poza szkołą. Większość wskazanych przykładów agresji, której doświadczają młodzi ludzie, występuje zarówno w szkole, jak i poza nią, co oznacza, że problem jest systemowy i wymaga kompleksowych działań – w edukacji, regulacjach prawnych, jak i podnoszeniu świadomości społecznej.

patrz Wykres 24

WYKRES 24. Rozkład odpowiedzi na pytania:
Czy kiedykolwiek doświadczyłeś/osobiście w szkole lub na terenie szkoły? oraz Czy kiedykolwiek doświadczyłeś/osobiście poza terenem szkoły?

Skala odpowiedzi zadana w obu pytaniach była 6-punktowa: 1 – Nigdy; 2 – Mniej niż kilka razy w roku; 3 – Kilka razy w roku; 4 – Jeden lub więcej razy w miesiącu; 5 – Jeden lub więcej razy w tygodniu; 6 – Codziennie lub prawie codziennie. Na potrzebę prezentacji danych zagregowano niektóre punkty skali w następujący sposób: Co najmniej raz w miesiącu (suma odp. 4,5,6); Maksymalnie kilka razy w roku (suma odp. 2,3).

Kwestia normalizacji zachowań agresywnych w cyberprzestrzeni jest podnoszona nie tylko w Polsce, ale także w innych państwach Unii Europejskiej oraz przez międzynarodowe organizacje zajmujące się ochroną praw dziecka. Briefing przygotowany przez think-tank Parlamentu Europejskiego w czerwcu 2024 roku podkreśla rosnącą skalę zjawisk powiązanych ze zjawiskiem cyberbullyingu oraz brak obecnie obowiązujących ogólnounijnych przepisów odnoszących się do problemu w bezpośredni sposób². Wzrost łączności między młodymi ludźmi odpowiada wzrostowi liczby materiałów przedstawiających niegodziwe traktowanie dzieci w celach seksualnych w internecie (CSAM) oraz wzrostowi liczby przypadków, w których małoletni nawiązują w internecie kontakty w ramach tzw. szantażu seksualnego.

2 Murphy. C. (2024). Cyberbullying among young people: Laws and policies in selected Member States; s.1; [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/762331/EPRS_BRI\(2024\)762331_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/762331/EPRS_BRI(2024)762331_EN.pdf) (30.01.2025 r.)

Ofiary często czują się bezsilne, bezwartościowe i odizolowane i rzadko zgłaszają przemoc rodzicom lub nauczycielom. Według sondażu przeprowadzonego przez międzynarodową organizację humanitarną UNICEF w 2019 roku 20% ofiar cyberbullyingu opuszcza zajęcia szkolne z powodu stresu wywołanego doświadczeniem agresji online³. Te alarmujące doniesienia przyczyniły się do podjęcia tematyki cyfrowej agresji w niniejszym raporcie. Wynikające z przeprowadzonego badania ustalenia pokazują, że potrzebne są szeroko zakrojone działania profilaktyczne promujące pozytywne wzorce zachowania w sieci.

3 UNICEF (2019), UNICEF poll: More than a third of young people in 30 countries report being a victim of online bullying; <https://www.unicef.org/press-releases/unicef-poll-more-third-young-people-30-countries-report-being-victim-online-bullying> (30.01.2025 r.)

Aneks

TABELA A1.1. Skumulowana częstość odpowiedzi („Zdecydowanie tak” + „Raczej tak”): „Czy zgadzasz się z poniższymi opiniami?” – **PLEĆ**

Czy zgadzasz się z poniższymi opiniami?	KOBIETA		MĘŻCZYZNA	
	CZĘSTOŚĆ		%	
W internecie bez problemu można znaleźć piracką wersję filmu lub muzyki.	1459	77,5%	1725	83,9%
Mowa nienawiści w internecie to ważny problem.	1559	82,8%	1261	61,4%
Osoby, które obrażają innych w internecie, pozostają bezkarne.	994	52,8%	1177	57,3%
Każdy powinien mieć prawo dostępu do internetu wolnego od cenzury (ingerencji w treść).	879	46,7%	1253	61,0%
Poziom bezpieczeństwa użytkowników jest wyższy niż wtedy, kiedy zaczynałem/zaczynałam korzystać z internetu.	979	52,0%	1141	55,5%
W sieci można bez problemu kupić nielegalne substancje (np. narkotyki, dopalacze).	991	52,6%	1092	53,1%
W internecie nie można odróżnić informacji prawdziwych od fałszywych.	851	45,2%	781	38,0%

TABELA A1.2. Skumulowana częstość odpowiedzi („Zdecydowanie tak” + „Raczej tak”):
„Czy zgadzasz się z poniższymi opiniami?” – **RODZAJ SZKOŁY**

Czy zgadzasz się z poniższymi opiniami?	PODSTAWOWA	SZKOŁA BRANŻOWA	TECHNIKUM	LICEUM
	CZĘSTOŚĆ %			
W internecie bez problemu można znaleźć piracką wersję filmu lub muzyki.	1083 77,6%	121 71,8%	1034 84,3%	944 82,5%
Mowa nienawiści w internecie to ważny problem.	997 71,4%	107 63,5%	828 67,5%	888 77,5%
Osoby, które obrażają innych w internecie, pozostają bezkarne.	650 46,5%	93 55,0%	738 60,1%	691 60,4%
Każdy powinien mieć prawo dostępu do internetu wolnego od cenzury (ingerencji w treść).	607 43,5%	88 52,1%	781 63,6%	656 57,3%
Poziom bezpieczeństwa użytkowników jest wyższy niż wtedy, kiedy zaczynałem/ zaczynałam korzystać z internetu.	728 52,1%	91 53,7%	710 57,8%	592 51,7%
W sieci można bez problemu kupić nielegalne substancje (np. narkotyki, dopalacze).	765 54,8%	65 38,8%	659 53,7%	592 51,7%
W internecie nie można odróżnić informacji prawdziwych od fałszywych.	610 43,7%	77 45,8%	498 40,6%	446 39,0%

TABELA A1.3. Skumulowana częstość odpowiedzi („Zdecydowanie tak” + „Raczej tak”):
„Czy zgadzasz się z poniższymi opiniami?” – **WIEK**

Czy zgadzasz się z poniższymi opiniami?	14–15 LAT		16–18 LAT	
		CZĘSTOŚĆ %		%
W internecie bez problemu można znaleźć piracką wersję filmu lub muzyki.	1328	78,6%	1855	82,5%
Mowa nienawiści w internecie to ważny problem.	1223	72,5%	1597	71,0%
Osoby, które obrażają innych w internecie, pozostają bezkarne.	799	47,3%	1372	61,0%
Każdy powinien mieć prawo dostępu do internetu wolnego od cenzury (ingerencji w treść).	768	45,5%	1364	60,7%

Czy zgadzasz się z poniższymi opiniami?	14–15 LAT		16–18 LAT	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Poziom bezpieczeństwa użytkowników jest wyższy niż wtedy, kiedy zaczynałem/zaczynałam korzystać z internetu.	884	52,3%	1237	55,0%
W sieci można bez problemu kupić nielegalne substancje (np. narkotyki, dopalacze).	903	53,5%	1179	52,4%
W internecie nie można odróżnić informacji prawdziwych od fałszywych.	733	43,4%	899	40,0%

TABELA A2.1. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy w internecie byłeś/byłaś poszkodowany/poszkodowana w wyniku:” – **PLEĆ**

Czy w internecie byłeś/byłaś poszkodowany/poszkodowana w wyniku:	KOBIETA		MĘŻCZYŻNA	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Włamania na konto e-mail lub na portalu społecznościowym	286	15,2%	335	16,3%
Kradzieży dóbr wirtualnych (np. przedmiotów w grach, punktów, które mają wartość w aplikacjach itp.)	191	10,1%	350	17,0%
Ataku hakerskiego (np. ataki spamerskie, kradzież danych)	166	8,8%	244	11,9%
Groźby użycia przemocy w świecie realnym	259	13,7%	286	13,9%
Oszustwa przy transakcji online (np. przy zakupach w internecie)	218	11,6%	238	11,6%
Szantażu, próby wyłudzenia pieniędzy	170	9,0%	194	9,4%
Kradzieży tożsamości, podszywania się pod kogoś innego	184	9,8%	165	8,0%
Oszustwa związanego z kryptowalutami	26	1,4%	74	3,6%
Inne jakie?	40	2,1%	35	1,7%
Nie byłem/byłam	1074	57,1%	1126	54,8%

Pytanie wielokrotnego wyboru

TABELA A2.2. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy w internecie byłeś/byłaś poszkodowany/poszkodowana w wyniku:” – **WIEK**

Czy w internecie byłeś/byłaś poszkodowany/poszkodowana w wyniku:	14–15 LAT		16–18 LAT	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Włamania na konto e-mail lub na portalu społecznościowym	185	11,0%	436	19,4%
Kradzieży dóbr wirtualnych (np. przedmiotów w grach, punktów, które mają wartość w aplikacjach itp.)	182	10,8%	359	16,0%
Ataku hakierskiego (np. ataki spamerskie, kradzież danych)	154	9,1%	256	11,4%
Grożby użycia przemocy w świecie realnym	168	10,0%	376	16,7%
Oszustwa przy transakcji online (np. przy zakupach w internecie)	162	9,6%	295	13,1%
Szantażu, próby wyłudzenia pieniędzy	113	6,7%	250	11,1%
Kradzieży tożsamości, podszywania się pod kogoś innego	138	8,2%	211	9,4%
Oszustwa związanego z kryptowalutami	34	2,0%	66	2,9%
Inne jakie?	43	2,6%	32	1,4%
Nie byłem/byłam	1064	63,0%	1137	50,6%

Pytanie wielokrotnego wyboru

TABELA A3.1. Rozkład częstości odpowiedzi „Tak”: Czy obawiasz się poniższych niebezpieczeństw? – **PŁEĆ**

Czy obawiasz się poniższych niebezpieczeństw?	KOBIETA		MĘŻCZYZNA	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Kradzież danych	1382	73,4%	1217	59,2%
Włamanie do smartfona komputera itp.	1386	73,7%	1131	55,0%
Udostępnianie danych osobowych	1260	66,9%	1169	56,9%
Kradzież środków finansowych	1301	69,1%	1124	54,7%
Cyberataki (np. wirusy, złośliwe oprogramowanie itp.)	1245	66,1%	1097	53,4%
Śledzenie mojej aktywności w życiu realnym przez obce osoby	1235	65,6%	1075	52,3%

Czy obawiasz się poniższych niebezpieczeństw?	KOBIETA		MĘŻCZYZNA	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Śledzenie mojej aktywności przez obce osoby	1195	63,5%	1079	52,5%
Kontakty z niebezpiecznymi osobami np. o skłonnościach pedofilskich	1230	65,4%	878	42,7%
Negatywne lub patologiczne zachowania	998	53,0%	765	37,2%
Przesyłanie/otrzymywanie zdjęć lub filmów intymnych, seksting	849	45,1%	627	30,5%
Niepotrzebne lub niekontrolowane zakupy	716	38,0%	758	36,9%
Kontakt z treściami promującymi zachowania stanowiące zagrożenie dla zdrowia lub życia (np. ryzykowne diety, samouszkodzenia, samobójstwa)	803	42,6%	668	32,5%
Przemoc słowna agresja	855	45,4%	558	27,1%
Dezinformacja	681	36,2%	674	32,8%
Uzależnienie od internetu	708	37,6%	562	27,3%
Uzależnienie od alkoholu, narkotyków, dopalaczy itp.	599	31,8%	584	28,4%
Zagrożenia wynikające z nielegalnego ściągania filmów, muzyki itp.	631	33,6%	522	25,4%
Kontakty z nieznanymi osobami	574	30,5%	450	21,9%
Uzależnienie od hazardu	335	17,8%	486	23,6%
Uzależnienie od treści pornograficznych	327	17,4%	457	22,2%

Pytanie wielokrotnego wyboru

TABELA A3.2. Rozkład częstości odpowiedzi „Tak”: Czy obawiasz się poniższych niebezpieczeństw? – **WIEK**

Czy obawiasz się poniższych niebezpieczeństw?	14–15 LAT		16–18 LAT	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Kradzież danych	1111	65,8%	1488	66,2%
Włamanie do smartfona komputera itp.	1049	62,1%	1468	65,3%
Udostępnianie danych osobowych	1060	62,8%	1368	60,8%
Kradzież środków finansowych	1021	60,5%	1403	62,4%

Czy obawiasz się poniższych niebezpieczeństw?	14–15 LAT		16–18 LAT	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Cyberataki (np. wirusy złośliwe oprogramowanie itp.)	968	57,3%	1373	61,1%
Śledzenie mojej aktywności w życiu realnym przez obce osoby	1030	61,0%	1280	56,9%
Śledzenie mojej aktywności przez obce osoby	982	58,2%	1293	57,5%
Kontakty z niebezpiecznymi osobami np. o skłonnościach pedofilskich	921	54,5%	1187	52,8%
Negatywne lub patologiczne zachowania	752	44,5%	1012	45,0%
Przesyłanie/otrzymywanie zdjęć lub filmów intymnych, seksting	682	40,4%	794	35,3%
Niepotrzebne lub niekontrolowane zakupy	658	38,9%	816	36,3%
Kontakt z treściami promującymi zachowania stanowiące zagrożenie dla zdrowia lub życia (np. ryzykowne diety, samouszkodzenia, samobójstwa)	634	37,5%	837	37,2%
Przemoc słowna, agresja	634	37,5%	779	34,6%
Dezinformacja	530	31,4%	825	36,7%
Uzależnienie od internetu	504	29,9%	765	34,0%
Uzależnienie od alkoholu, narkotyków, dopalaczy itp.	573	33,9%	609	27,1%
Zagrożenia wynikające z nielegalnego ściągania filmów, muzyki itp.	536	31,7%	618	27,5%
Kontakty z nieznanymi osobami	516	30,5%	508	22,6%
Uzależnienie od hazardu	386	22,8%	435	19,3%
Uzależnienie od treści pornograficznych	336	19,9%	447	19,9%

Pytanie wielokrotnego wyboru

TABELA A4.1. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Kto Twoim zdaniem powinien odpowiadać za ochronę Twojego bezpieczeństwa w internecie?” – **PŁEĆ**

Kto Twoim zdaniem powinien odpowiadać za ochronę Twojego bezpieczeństwa w internecie?	KOBIETA		MĘŻCZYZNA	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Ja sam	517	27,5%	829	40,4%
Właściciele i administratorzy stron, portali lub aplikacji internetowych	500	26,5%	421	20,5%
Polska policja, prokuratura, służby specjalne	335	17,8%	249	12,1%
Polski rząd i/lub instytucje centralne	91	4,8%	110	5,4%
Unia Europejska oraz podległe jej instytucje	99	5,3%	97	4,7%
Nikt	78	4,2%	92	4,5%
Rzecznik Praw Dziecka	77	4,1%	70	3,4%
Inne organizacje międzynarodowe i podległe im instytucje	49	2,6%	64	3,1%
Ktoś inny	53	2,8%	43	2,1%
Rzecznik Praw Obywatelskich	57	3,0%	35	1,7%
Organizacje pozarządowe (NGO)	27	1,4%	43	2,1%
Ogółem	1882	100%	2055	100%

TABELA A4.2. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy w internecie byłeś/byłaś poszkodowany/poszkodowana w wyniku:” – **WIEK**

Kto Twoim zdaniem powinien odpowiadać za ochronę Twojego bezpieczeństwa w internecie?	14–15 LAT		16–18 LAT	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Ja sam	601	35,6%	745	33,1%
Właściciele i administratorzy stron, portali lub aplikacji internetowych	377	22,3%	544	24,2%
Polska policja, prokuratura, służby specjalne	259	15,3%	326	14,5%
Polski rząd i/lub instytucje centralne	81	4,8%	120	5,3%

Kto Twoim zdaniem powinien odpowiadać za ochronę Twojego bezpieczeństwa w internecie?	14–15 LAT		16–18 LAT	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Unia Europejska oraz podległe jej instytucje	70	4,1%	126	5,6%
Nikt	69	4,1%	102	4,5%
Rzecznik Praw Dziecka	78	4,6%	69	3,1%
Inne organizacje międzynarodowe i podległe im instytucje	43	2,6%	70	3,1%
Ktoś inny	64	3,8%	31	1,4%
Rzecznik Praw Obywatelskich	33	2,0%	59	2,6%
Organizacje pozarządowe (NGO)	13	0,8%	57	2,5%
Ogółem	1688	100%	2249	100%

TABELA A7.1. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Wskaż doświadczenie cyfrowej przemocy seksualnej, które było dla Ciebie najbardziej dotkliwe:” – **PŁEĆ**

Wskaż doświadczenie cyfrowej przemocy seksualnej, które było dla Ciebie najbardziej dotkliwe:	KOBIETA		MĘŻCZYŻNA	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Otrzymywanie niechcianych materiałów, propozycji itp. o charakterze seksualnym	316	31,1%	165	21,2%
Mowa nienawiści ze względu na płeć	246	24,2%	168	21,5%
Cyberprześladowanie (cyberstalking)	165	16,2%	202	25,9%
Rozpowszechnianie Twoich zdjęć/filmów lub innych wizualnych treści o charakterze seksualnym bez Twojej zgody	146	14,4%	128	16,4%
Molestowanie, nękanie seksualne w internecie	109	10,7%	59	7,6%
Wirtualna przemoc seksualna (tj. Twój awatar lub cyfrowa reprezentacja Ciebie stała się ofiarą przemocy seksualnej ze strony innych awatarów)	34	3,4%	57	7,3%
Ogółem	1016	100%	778	100%

Dane w tabeli pokazują rozkład częstości na grupie osób, które w ciągu ostatniego roku doświadczyły przynajmniej jednej formy cyberprzemocy/agresji na tle seksualnym.

TABELA A7.2. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy w internecie byłeś/byłaś poszkodowany/poszkodowana w wyniku:” – **WIEK**

Wskaż doświadczenie cyfrowej przemocy seksualnej, które było dla Ciebie najbardziej dotkliwe:	14–15 LAT		16–18 LAT	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Otrzymywanie niechcianych materiałów, propozycji itp. o charakterze seksualnym	153	21,3%	328	30,4%
Mowa nienawiści ze względu na płeć	192	26,9%	221	20,5%
Cyberprześladowanie (cyberstalking)	163	22,8%	204	18,9%
Rozpowszechnianie Twoich zdjęć/filmów lub innych wizualnych treści o charakterze seksualnym bez Twojej zgody	105	14,6%	169	15,7%
Molestowanie, nękanie seksualne w internecie	69	9,7%	99	9,2%
Wirtualna przemoc seksualna (tj. Twój awatar lub cyfrowa reprezentacja Ciebie stała się ofiarą przemocy seksualnej ze strony innych awatarów)	33	4,7%	58	5,4%
Ogółem	715	100%	1079	100%

Dane w tabeli pokazują rozkład częstości na grupie osób, które w ciągu ostatniego roku doświadczyły przynajmniej jednej formy cyberprzemocy/agresji na tle seksualnym.

TABELA A8.1. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy w przypadku Twojego najbardziej dotkliwego doświadczenia związanego z cyfrową przemocą seksualną w sprawę zaangażowany był więcej niż jeden sprawca?” – **PŁEĆ**

Czy w przypadku Twojego najbardziej dotkliwego doświadczenia związanego z cyfrową przemocą seksualną w sprawę zaangażowany był więcej niż jeden sprawca?	KOBIETA		MĘŻCZYZNA	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Tak	181	17,8%	131	16,8%
Nie	479	47,1%	363	46,6%
Trudno powiedzieć	356	35,0%	284	36,5%
Ogółem	1016	100%	778	100%

TABELA A8.2. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy w przypadku Twojego najbardziej dotkliwego doświadczenia związanego z cyfrową przemocą seksualną w sprawę zaangażowany był więcej niż jeden sprawca?” – **WIEK**

Czy w przypadku Twojego najbardziej dotkliwego doświadczenia związanego z cyfrową przemocą seksualną w sprawę zaangażowany był więcej niż jeden sprawca?	14–15 LAT		16–18 LAT	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Tak	127	17,8%	185	17,2%
Nie	324	45,4%	517	47,9%
Trudno powiedzieć	263	36,8%	377	34,9%
Ogółem	715	100%	1079	100%

TABELA A9.1. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy znasz tożsamość sprawcy swojego najbardziej dotkliwego doświadczenia związanego z cyfrową przemocą seksualną?” – **PLEĆ**

Czy znasz tożsamość sprawcy swojego najbardziej dotkliwego doświadczenia związanego z cyfrową przemocą seksualną?	KOBIETA		MĘŻCZYZNA	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Tak	229	22,6%	193	24,8%
Nie	786	77,4%	585	75,2%
Ogółem	1016	100%	778	100%

Dane w tabeli pokazują rozkład częstości na grupie osób, które w ciągu ostatniego roku doświadczyły przynajmniej jednej formy cyberprzemocy/agresji na tle seksualnym.

TABELA A9.2. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy znasz tożsamość sprawcy swojego najbardziej dotkliwego doświadczenia związanego z cyfrową przemocą seksualną?” – **WIEK**

Czy znasz tożsamość sprawcy swojego najbardziej dotkliwego doświadczenia związanego z cyfrową przemocą seksualną?	14–15 LAT		16–18 LAT	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Tak	144	20,2%	277	25,7%
Nie	570	79,8%	802	74,3%
Ogółem	715	100%	1079	100%

Dane w tabeli pokazują rozkład częstości na grupie osób, które w ciągu ostatniego roku doświadczyły przynajmniej jednej formy cyberprzemocy/agresji na tle seksualnym.

TABELA A11.1. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy ujawniłeś/ujawniłaś komukolwiek incydent związany z doświadczeniem przez Ciebie cyfrowej przemocy seksualnej, które określiłeś/określiłaś jako najbardziej dotkliwe?” – **PŁEĆ**

Czy ujawniłeś/ujawniłaś komukolwiek incydent związany z doświadczeniem przez Ciebie cyfrowej przemocy seksualnej, które określiłeś/określiłaś jako najbardziej dotkliwe?	KOBIETA		MĘŻCZYZNA	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Tak	338	33,3%	188	24,2%
Nie	678	66,7%	590	75,8%
Ogółem	1016	100%	778	100%

TABELA A11.2. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy ujawniłeś/ujawniłaś komukolwiek incydent związany z doświadczeniem przez Ciebie cyfrowej przemocy seksualnej, które określiłeś/określiłaś jako najbardziej dotkliwe?” – **WIEK**

Czy ujawniłeś/ujawniłaś komukolwiek incydent związany z doświadczeniem przez Ciebie cyfrowej przemocy seksualnej, które określiłeś/określiłaś jako najbardziej dotkliwe?	14–15 LAT		16–18 LAT	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Tak	178	24,8%	349	32,3%
Nie	537	75,2%	730	67,7%
Ogółem	715	100%	1079	100%

TABELA A12.1. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Komu ujawniłeś/ujawniłaś ten incydent związany z doświadczeniem przez Ciebie cyfrowej przemocy seksualnej, który określiłeś/określiłaś jako najbardziej dotkliwe?” – **PŁEĆ**

Komu ujawniłeś/ujawniłaś ten incydent związany z doświadczeniem przez Ciebie cyfrowej przemocy seksualnej, który określiłeś/określiłaś jako najbardziej dotkliwe?	KOBIETA		MĘŻCZYZNA	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Przyjacielowi/przyjaciółce/koledze/koleżance	201	59,4%	57	30,5%
Rodzicowi lub opiekunowi	92	27,1%	32	16,9%
Mojemu chłopakowi/mojej dziewczynie	58	17,2%	21	11,3%

Komu ujawniłeś/ujawniłaś ten incydent związany z doświadczeniem przez Ciebie cyfrowej przemocy seksualnej, który określiłeś/określiłaś jako najbardziej dotkliwy?	KOBIETA		MĘŻCZYZNA	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Innemu członkowi rodziny	28	8,1%	12	6,5%
Terapeucie	22	6,6%	14	7,3%
Pedagogowi/psychologowi szkolnemu	18	5,3%	13	7,1%
Nauczycielowi	20	5,8%	10	5,3%
Księdzu/osobie duchownej	8	2,3%	20	10,5%
Innym osobom/służbom	12	3,6%	15	7,9%
Przyjacielowi rodziny	14	4,2%	13	6,7%
Policji	11	3,3%	13	7,1%
Administratorowi internetowemu	12	3,6%	12	6,5%
Telefonowi zaufania/linii typu helpline	12	3,5%	10	5,2%
Anonimowym serwisom do zgłaszania niechcianych treści	14	4,0%	8	4,0%
Punktowi kontaktowemu do zgłaszania nielegalnych treści Dyzurnet.pl	4	1,1%	13	7,0%
Lekarzowi/pielęgniarse	3	1,0%	12	6,5%
Przedstawicielom organizacji pozarządowej/pomocowej	5	1,5%	4	1,9%
Nikomui	28	15,1%	23	6,9%

Pytanie wielokrotnego wyboru

TABELA A12.2. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Komu ujawniłeś/ujawniłaś ten incydent związany z doświadczeniem przez Ciebie cyfrowej przemocy seksualnej, które określiłeś/określiłaś jako najbardziej dotkliwy?” – **WIEK**

Komu ujawniłeś/ujawniłaś ten incydent związany z doświadczeniem przez Ciebie cyfrowej przemocy seksualnej, które określiłeś/określiłaś jako najbardziej dotkliwy?	14–15 LAT		16–18 LAT	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Przyjacielowi/przyjaciółce/koledze/koleżance	73	41,2%	185	53,1%
Rodzicowi lub opiekunowi	53	29,8%	70	20,2%

Komu ujawniłeś/ujawniłaś ten incydent związany z doświadczeniem przez Ciebie cyfrowej przemocy seksualnej, które określiłeś/określiłaś jako najbardziej dotkliwe?	14–15 LAT		16–18 LAT	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Mojemu chłopakowi/mojej dziewczynie	19	10,5%	61	17,4%
Innemu członkowi rodziny	18	10,0%	22	6,3%
Terapeucie	8	4,5%	28	8,1%
Pedagogowi/psychologowi szkolnemu	5	2,7%	26	7,6%
Nauczycielowi	7	4,0%	23	6,5%
Księdzu/osobie duchownej	12	6,6%	16	4,5%
Innym osobom/służbom	10	5,5%	17	4,9%
Przyjacielowi rodziny	8	4,5%	19	5,4%
Policji	12	7,0%	12	3,5%
Administratorowi internetowemu	8	4,5%	16	4,7%
Telefonowi zaufania/linii typu helpline	11	6,0%	11	3,1%
Anonimowym serwisom do zgłaszania niechcianych treści	9	5,1%	12	3,5%
Punktowi kontaktowemu do zgłaszania nielegalnych treści Dyzurnet.pl	6	3,7%	10	3,0%
Lekarzowi/pielęgniарce	6	3,6%	9	2,6%
Przedstawicielom organizacji pozarządowej/pomocowej	3	1,5%	6	1,7%
Nikom	23	12,7%	29	8,4%

Pytanie wielokrotnego wyboru

TABELA A14.1. Skumulowana częstość odpowiedzi („Zdecydowanie się zgadzam” + „Zgadzam się”): „Jak zmienił się sposób korzystania z technologii cyfrowych po doświadczeniu cyfrowej przemocy seksualnej? W jakim stopniu zgadzasz się z poniższymi stwierdzeniami?” – **PŁEĆ**

Jak zmienił się sposób korzystania z technologii cyfrowych po doświadczeniu cyfrowej przemocy seksualnej? W jakim stopniu zgadzasz się z poniższymi stwierdzeniami?	KOBIETA		MĘŻCZYZNA	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Doświadczyłem/am dyskomfortu i/lub niepokoju podczas korzystania z technologii cyfrowych.	626	61,6%	568	73,0%
Moje ogólne wykorzystanie technologii cyfrowych się zmniejszyło.	748	73,7%	609	78,3%
Poczuwałem/am się mniej bezpiecznie i komfortowo korzystając z technologii cyfrowych na terenie szkoły lub podczas zajęć.	707	69,6%	587	75,4%
Mój stosunek do wykorzystania technologii cyfrowych w szkole stał się bardziej negatywny.	798	78,5%	602	77,5%

TABELA A14.2. Skumulowana częstość odpowiedzi („Zdecydowanie się zgadzam” + „Zgadzam się”): „Jak zmienił się sposób korzystania z technologii cyfrowych po doświadczeniu cyfrowej przemocy seksualnej? W jakim stopniu zgadzasz się z poniższymi stwierdzeniami?” – **WIEK**

Jak zmienił się sposób korzystania z technologii cyfrowych po doświadczeniu cyfrowej przemocy seksualnej? W jakim stopniu zgadzasz się z poniższymi stwierdzeniami?	14–15 LAT		16–18 LAT	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Doświadczyłem/am dyskomfortu i/lub niepokoju podczas korzystania z technologii cyfrowych.	502	70,2%	692	64,1%
Moje ogólne wykorzystanie technologii cyfrowych się zmniejszyło.	527	73,8%	830	77,0%
Poczuwałem/am się mniej bezpiecznie i komfortowo korzystając z technologii cyfrowych na terenie szkoły lub podczas zajęć.	526	73,6%	768	71,1%
Mój stosunek do wykorzystania technologii cyfrowych w szkole stał się bardziej negatywny.	550	77,0%	850	78,7%

TABELA A15.1. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Jak Twoi koledzy/koleżanki oceniają przesyłanie do innych osób własnych zdjęć i/lub filmów o charakterze seksualnym (nagich lub półnagich)?” – **PŁEĆ**

Jak Twoi/Twoje koledzy/koleżanki oceniają przesyłanie do innych osób własnych zdjęć i/lub filmów o charakterze seksualnym (nagich lub półnagich)?	KOBIETA		MĘŻCZYZNA	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Zdecydowanie pozytywnie	108	5,7%	275	13,4%
Pozytywnie	46	2,4%	89	4,3%
Raczej pozytywnie	65	3,5%	72	3,5%
Neutralnie	259	13,8%	294	14,3%
Raczej negatywnie	202	10,7%	174	8,5%
Negatywnie	236	12,6%	193	9,4%
Zdecydowanie negatywnie	504	26,8%	330	16,1%
Trudno powiedzieć	461	24,5%	628	30,6%
Ogółem	1882	100%	2055	100%

TABELA A15.2. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Jak Twoi koledzy/koleżanki oceniają przesyłanie do innych osób własnych zdjęć i/lub filmów o charakterze seksualnym (nagich lub półnagich)?” – **WIEK**

Jak Twoi/Twoje koledzy/koleżanki oceniają przesyłanie do innych osób własnych zdjęć i/lub filmów o charakterze seksualnym (nagich lub półnagich)?	14–15 LAT		16–18 LAT	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Zdecydowanie pozytywnie	144	8,5%	239	10,6%
Pozytywnie	43	2,5%	93	4,1%
Raczej pozytywnie	39	2,3%	99	4,4%
Neutralnie	191	11,3%	363	16,1%
Raczej negatywnie	151	8,9%	225	10,0%
Negatywnie	190	11,3%	239	10,6%
Zdecydowanie negatywnie	450	26,6%	385	17,1%
Trudno powiedzieć	481	28,5%	608	27,0%
Ogółem	1688	100%	2249	100%

TABELA A16.1. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Jak częste jest według Ciebie przesyłanie własnych zdjęć i/lub filmów o charakterze seksualnym (nagich lub półnagich) wśród Twoich kolegów/koleżanek?” – **PŁEĆ**

Jak częste jest według Ciebie przesyłanie własnych zdjęć i/lub filmów o charakterze seksualnym (nagich lub półnagich) wśród Twoich kolegów/koleżanek?	KOBIETA		MĘŻCZYŻNA	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Bardzo częste	101	5,4%	141	6,9%
Częste	141	7,5%	133	6,5%
Rzadkie	168	8,9%	189	9,2%
Bardzo rzadkie	250	13,3%	256	12,5%
Nigdy się nie zdarza	866	46,0%	920	44,7%
Trudno powiedzieć	356	18,9%	417	20,3%
Ogółem	1882	100%	2055	100%

TABELA A16.2. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Jak częste jest według Ciebie przesyłanie własnych zdjęć i/lub filmów o charakterze seksualnym (nagich lub półnagich) wśród Twoich kolegów/koleżanek?” – **WIEK**

Jak częste jest według Ciebie przesyłanie własnych zdjęć i/lub filmów o charakterze seksualnym (nagich lub półnagich) wśród Twoich kolegów/koleżanek?	14–15 LAT		16–18 LAT	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Bardzo częste	95	5,6%	148	6,6%
Częste	77	4,6%	196	8,7%
Rzadkie	104	6,2%	252	11,2%
Bardzo rzadkie	186	11,0%	321	14,3%
Nigdy się nie zdarza	936	55,4%	850	37,8%
Trudno powiedzieć	290	17,2%	482	21,4%
Ogółem	1688	100%	2249	100%

TABELA A17.1. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Dlaczego według Ciebie ludzie tworzą filmy i/lub zdjęcia o charakterze seksualnym (nagie lub półnagie) i przysyłają je do innych osób?” – **PŁEĆ**

Dlaczego według Ciebie ludzie tworzą filmy i/lub zdjęcia o charakterze seksualnym (nagie lub półnagie) i przysyłają je do innych osób?	KOBIETA		MĘŻCZYZNA	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Chęć sprawienia przyjemności swojemu chłopakowi/swojej dziewczynie	497	26,4%	450	21,9%
Motywacja finansowa	401	21,3%	517	25,1%
Chęć zwrócenia na siebie uwagi	497	26,4%	390	19,0%
Chęć zdobycia popularności	335	17,8%	351	17,1%
Chęć współżycia seksualnego	312	16,6%	372	18,1%
Groźba lub szantaż	347	18,5%	242	11,8%
Chęć poszukiwania wrażeń	328	17,4%	232	11,3%
Chęć spełnienia prośby innych osób	254	13,5%	176	8,5%
Dla żartu	167	8,9%	212	10,3%
Przekonanie, że inni też tak robią	122	6,5%	135	6,6%
Trudna sytuacja osobista	126	6,7%	115	5,6%
Presja rówieśników	139	7,4%	100	4,9%
Ciekawość	129	6,8%	101	4,9%
Chęć dokuczenia/sprawienia przykrości komuś	81	4,3%	65	3,2%
Potrzeba poprawy wizerunku	75	4,0%	63	3,1%
Inne (jakie?)	18	1,0%	29	1,4%
Trudno powiedzieć	319	16,9%	473	23,0%
Ogółem	4147	220%	4022	196%

Pytanie wielokrotnego wyboru

TABELA A17.2. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Dlaczego według Ciebie ludzie tworzą filmy i/lub zdjęcia o charakterze seksualnym (nagie lub półnagie) i przysyłają je do innych osób?” – **WIEK**

Dlaczego według Ciebie ludzie tworzą filmy i/lub zdjęcia o charakterze seksualnym (nagie lub półnagie) i przysyłają je do innych osób?	14–15 LAT		16–18 LAT	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Chęć sprawienia przyjemności swojemu chłopakowi/swojej dziewczynie	305	18,1%	642	28,6%
Motywacja finansowa	396	23,4%	522	23,2%
Chęć zwrócenia na siebie uwagi	380	22,5%	507	22,6%
Chęć zdobycia popularności	337	20,0%	349	15,5%
Chęć współżycia seksualnego	263	15,6%	420	18,7%
Groźba lub szantaż	277	16,4%	312	13,9%
Chęć poszukiwania wrażeń	219	13,0%	341	15,2%
Chęć spełnienia prośby innych osób	161	9,5%	268	11,9%
Dla żartu	185	11,0%	193	8,6%
Przekonanie, że inni też tak robią	122	7,2%	135	6,0%
Trudna sytuacja osobista	111	6,6%	131	5,8%
Presja rówieśników	107	6,3%	133	5,9%
Ciekawość	107	6,4%	122	5,4%
Chęć dokuczenia/sprawienia przykrości komuś	66	3,9%	80	3,6%
Potrzeba poprawy wizerunku	51	3,0%	87	3,9%
Inne (jakie?)	26	1,5%	21	1,0%
Trudno powiedzieć	379	22,4%	413	18,4%
Ogółem	3491	207%	4678	208%

Pytanie wielokrotnego wyboru

TABELA A18.1. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy otrzymujesz propozycje/żądania przesłania własnego zdjęcia i/lub filmu o charakterze seksualnym (nagiego lub półnagiego)?” – **PŁEĆ**

Czy otrzymujesz propozycje/żądania przesłania własnego zdjęcia i/lub filmu o charakterze seksualnym (nagiego lub półnagiego)?	KOBIETA		MĘŻCZYZNA	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Nie, nigdy	1250	66,4%	1673	81,4%
Tak, kilka razy dziennie	46	2,4%	89	4,4%
Tak, raz dziennie	19	1,0%	17	0,8%
Tak, kilka razy w tygodniu	38	2,0%	29	1,4%
Tak, raz na tydzień	19	1,0%	16	0,8%
Tak, kilka razy w miesiącu	71	3,8%	33	1,6%
Tak, raz na miesiąc	44	2,3%	26	1,3%
Tak, kilka razy w roku	162	8,6%	56	2,7%
Tak, raz na rok	63	3,3%	31	1,5%
Tak, rzadziej niż raz w roku	171	9,1%	84	4,1%
Ogółem	1882	100%	2055	100%

TABELA A18.2. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy otrzymujesz propozycje/żądania przesłania własnego zdjęcia i/lub filmu o charakterze seksualnym (nagiego lub półnagiego)?” – **WIEK**

Czy otrzymujesz propozycje/żądania przesłania własnego zdjęcia i/lub filmu o charakterze seksualnym (nagiego lub półnagiego)?	14–15 LAT		16–18 LAT	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Nie, nigdy	1342	79,5%	1581	70,3%
Tak, kilka razy dziennie	65	3,8%	70	3,1%
Tak, raz dziennie	13	0,8%	23	1,0%
Tak, kilka razy w tygodniu	20	1,2%	48	2,1%
Tak, raz na tydzień	11	0,6%	24	1,1%
Tak, kilka razy w miesiącu	28	1,7%	76	3,4%
Tak, raz na miesiąc	24	1,4%	46	2,1%

Czy otrzymujesz propozycje/żądania przesłania własnego zdjęcia i/lub filmu o charakterze seksualnym (nagiego lub półnagiego)?	14–15 LAT		16–18 LAT	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Tak, kilka razy w roku	74	4,4%	144	6,4%
Tak, raz na rok	33	1,9%	62	2,7%
Tak, rzadziej niż raz w roku	79	4,7%	176	7,8%
Trudno powiedzieć	1688	100,0%	2249	100,0%

TABELA A19.1. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Kiedy ostatnio otrzymałeś/aś propozycje/żądanie przesłania własnego zdjęcia i/lub filmu o charakterze seksualnym (nagiego lub półnagiego)?” – **PŁEĆ**

Kiedy ostatnio otrzymałeś/aś propozycje/żądanie przesłania własnego zdjęcia i/lub filmu o charakterze seksualnym (nagiego lub półnagiego)?	KOBIETA		MĘŻCZYZNA	
	CZĘSTOŚĆ		%	
W ostatnim tygodniu	127	20,1%	119	31,0%
W ostatnim miesiącu	113	17,9%	56	14,7%
W ostatnim półroczu	94	14,9%	35	9,0%
W ostatnim roku	131	20,8%	53	13,8%
W okresie ostatnich 2 lat	95	15,1%	55	14,3%
W okresie powyżej 2 lat	71	11,3%	66	17,2%
Ogółem	632	100%	382	100%

TABELA A19.2. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Kiedy ostatnio otrzymałeś/aś propozycje/żądanie przesłania własnego zdjęcia i/lub filmu o charakterze seksualnym (nagiego lub półnagiego)?” – **WIEK**

Kiedy ostatnio otrzymałeś/aś propozycje/żądanie przesłania własnego zdjęcia i/lub filmu o charakterze seksualnym (nagiego lub półnagiego)?	14–15 LAT		16–18 LAT	
	CZĘSTOŚĆ		%	
W ostatnim tygodniu	100	28,8%	146	21,8%
W ostatnim miesiącu	56	16,0%	114	17,1%
W ostatnim półroczu	39	11,1%	90	13,5%
W ostatnim roku	63	18,2%	121	18,1%

Kiedy ostatnio otrzymałeś/aś propozycje/żądanie przesłania własnego zdjęcia i/lub filmu o charakterze seksualnym (nagiego lub półnagiego)?	14–15 LAT		16–18 LAT	
	CZĘSTOŚĆ		%	
W okresie ostatnich 2 lat	38	10,9%	112	16,8%
W okresie powyżej 2 lat	52	14,9%	85	12,7%
Trudno powiedzieć	347	100%	668	100%

TABELA A20.1. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Od kogo najczęściej otrzymujesz propozycje/żądanie przesłania własnego zdjęcia i/lub filmu o charakterze seksualnym (nagiego lub półnagiego)?” – **PIĘĆ**

Od kogo najczęściej otrzymujesz propozycje/żądanie przesłania własnego zdjęcia i/lub filmu o charakterze seksualnym (nagiego lub półnagiego)?	KOBIETA		MĘŻCZYNA	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Od osoby dorosłej, której nie znam osobiście	179	28,4%	54	14,0%
Nie wiem od kogo (anonimowe propozycje)	171	27,0%	62	16,1%
Od rówieśnika, którego nie znam osobiście (nie spotykam w życiu realnym)	135	21,3%	57	15,0%
Od swojego chłopaka/swojej dziewczyny	91	14,4%	97	25,5%
Od rówieśnika, którego znam osobiście (spotykam w życiu realnym)	66	10,5%	75	19,6%
Od innej osoby (od kogo?)	32	5,1%	16	4,3%
Od osoby dorosłej, którą znam osobiście	20	3,2%	21	5,4%
Trudno powiedzieć	69	11,0%	72	18,8%
Ogółem	765	121%	454	119%

Pytanie wielokrotnego wyboru

TABELA A20.2. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Od kogo najczęściej otrzymujesz propozycje/żądanie przesłania własnego zdjęcia i/lub filmu o charakterze seksualnym (nagiego lub półnagiego)?” – **WIEK**

Od kogo najczęściej otrzymujesz propozycje/żądanie przesłania własnego zdjęcia i/lub filmu o charakterze seksualnym (nagiego lub półnagiego)?	14–15 LAT		16–18 LAT	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Od osoby dorosłej, której nie znam osobiście	87	25,1%	146	21,9%
Nie wiem od kogo (anonimowe propozycje)	78	22,5%	155	23,2%

Od kogo najczęściej otrzymujesz propozycje/żądanie przesłania własnego zdjęcia i/lub filmu o charakterze seksualnym (nagiego lub półnagiego)?	14–15 LAT		16–18 LAT	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Od rówieśnika, którego nie znam osobiście (nie spotykam w życiu realnym)	60	17,2%	133	19,9%
Od swojego chłopaka/swojej dziewczyny	33	9,7%	155	23,2%
Od rówieśnika, którego znam osobiście (spotykam w życiu realnym)	48	13,9%	93	13,9%
Od innej osoby (od kogo?)	28	8,2%	20	3,0%
Od osoby dorosłej, którą znam osobiście	18	5,2%	23	3,4%
Trudno powiedzieć	62	17,9%	79	11,8%
Ogółem	415	120%	804	120%

Pytanie wielokrotnego wyboru

TABELA A21.1. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy zdarzyło Ci się wysłać do innych osób własne zdjęcie i/lub film o charakterze seksualnym (nagie lub półnagie)?” – **PŁEĆ**

Czy zdarzyło Ci się wysłać do innych osób własne zdjęcie i/lub film o charakterze seksualnym (nagie lub półnagie)?	KOBIETA		MĘŻCZYZNA	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Nie, nigdy	1621	86,1%	1781	86,6%
Tak, w ostatnim tygodniu	44	2,3%	71	3,5%
Tak, w ostatnim miesiącu	38	2,0%	36	1,8%
Tak, w ostatnim półroczu	50	2,7%	50	2,4%
Tak, w ostatnim roku	58	3,1%	43	2,1%
Tak, w okresie ostatnich 2 lat	40	2,1%	32	1,5%
Tak, w okresie powyżej 2 lat	32	1,7%	43	2,1%
Ogółem	1882	100%	2055	100%

TABELA A21.2. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy zdarzyło Ci się wysłać do innych osób własne zdjęcie i/lub film o charakterze seksualnym (nagie lub półnagie)?” – **WIEK**

Czy zdarzyło Ci się wysłać do innych osób własne zdjęcie i/lub film o charakterze seksualnym (nagie lub półnagie)?	14–15 LAT		16–18 LAT	
	CZĘSTOŚĆ		%	
Nie, nigdy	1534	90,8%	1868	83,1%
Tak, w ostatnim tygodniu	46	2,7%	69	3,1%
Tak, w ostatnim miesiącu	12	0,7%	62	2,7%
Tak, w ostatnim półroczu	35	2,1%	65	2,9%
Tak, w ostatnim roku	22	1,3%	79	3,5%
Tak, w okresie ostatnich 2 lat	16	0,9%	56	2,5%
Tak, w okresie powyżej 2 lat	25	1,5%	50	2,2%
Ogółem	1688	100%	2249	100%

NASK

OGÓLNOPOLSKA
SIĘĆ EDUKACYJNA

